Zuid-Amerika
hoofdstuk 2

Hoofdvraag

Hoe heeft Zuid-Amerika zich vanuit verschillende dimensies ontwikkeld tot de tegenwoordige samenleving?

Deelvragen

1 Welke rol speelden migratie en natuurlijke omstandigheden in de spreiding en de dichtheid van de bevolking?
2 Wat was de invloed van de aanleg van infrastructuur op het aantal inwoners en op hun leefwijze?
3 Welke verschillen zijn er in de leeftijdsopbouw en wat is daarvan de oorzaak?
4 Wat zijn de oorzaken en de gevolgen van het ontstaan van een duale economie?
5 Waardoor wordt de duale ontwikkeling van de landbouwsector, de mijnbouwsector en de industriesector gekenmerkt?

6 Hoe hebben de beroepsbevolking, de welvaart en de verdeling daarvan zich in Zuid-Amerika ontwikkeld?
7 Door welke machtsstructuren worden de verschillende ontwikkelingsperioden van Zuid-Amerika gekenmerkt?
8 Hoe en waardoor heeft de politiek in Zuid-Amerika zich ontwikkeld?
9 Wat is de relatie tussen de economische en de politieke ontwikkeling van de afgelopen decennia?
10 Wat kenmerkt en verklaart de grote etnische diversiteit?

Par. 2.1. Deelvragen

1 Welke rol speelden migratie en natuurlijke omstandigheden in de spreiding en de dichtheid van de bevolking?
2 Wat was de invloed van de aanleg van infrastructuur op het aantal inwoners en op hun leefwijze?
3 Welke verschillen zijn er in de leeftijdsopbouw en wat is de oorzaak daarvan?

Bevolkingsgroei, -spreiding en –groei worden bepaald door:

- Natuurlijke bevolkingsgroei
- Sociale bevolkingsgroei (migratie)

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

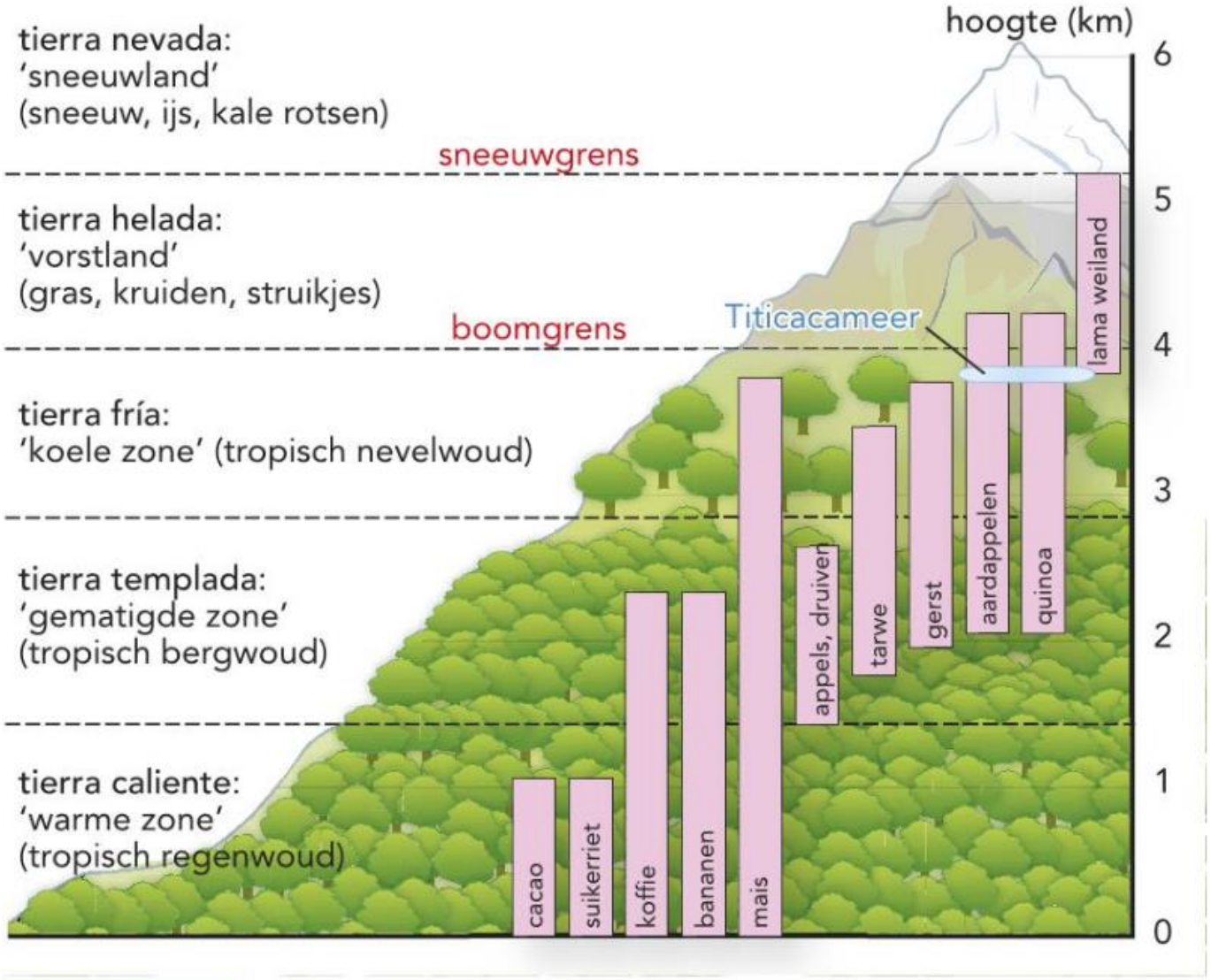

FIGUUR 2.3 Hoogtezones en gewassen in de Andes.

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

In de prekoloniale tijd: mensen gingen wonen in de bergen.

Voordelen: koeler, minder insecten en smeltwater

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

- Koloniale tijd: Spanjaarden en Portugezen.
- Van Andes → lagere delen

Waar komt de naam Argentinië vandaan?

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

- Koloniale tijd: Spanjaarden en Portugezen.
- Zwaartepunt van Andes → lagere delen

Suikerplantage in Brazilië met slaven

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

- Suikerriet
- Aanvoer slaven

De beste schatting is dat in de periode van drie eeuwen (1525-1851) in totaal ongeveer tussen de 3.6 miljoen en de 5 miljoen slaven naar Brazilië verscheept zijn. Dit is meer dan het dubbele van het aantal oorspronkelijke bewoners.

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

- Postkoloniale tijd: Vanaf 1850: immigrantenstroom uit Spanje, Portugal, Duitsland en Italië

De Duitsers kwamen al vanaf 1824 naar Brazilië, veel vroeger dan de Italianen, die pas rond 1875 massaal kwamen. De Duitse bevolking was dus al aan de tweede of derde generatie toe toen de anderen arriveerden.

Sao Paulo

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

- Moderne tijd: Na 1945: Chili en Argentinië: totalitaire regeringen → vluchtelingen naar Europa en de VS.
- Meer intracontinentale migratie:

→Naar rustigere binnenland

→Trek van platteland naar steden en kleinere steden

In het boek onderscheiden ze vier periodes voor welke ze de demografie gaan beschrijven:

- De prekoloniale tijd
- De koloniale tijd
- De traditionele post-koloniale tijd
- De moderne tijd

Par. 2.1.: opdracht 1

Voices of Peru, part 1

d W1 Een vicieuze cirkel.

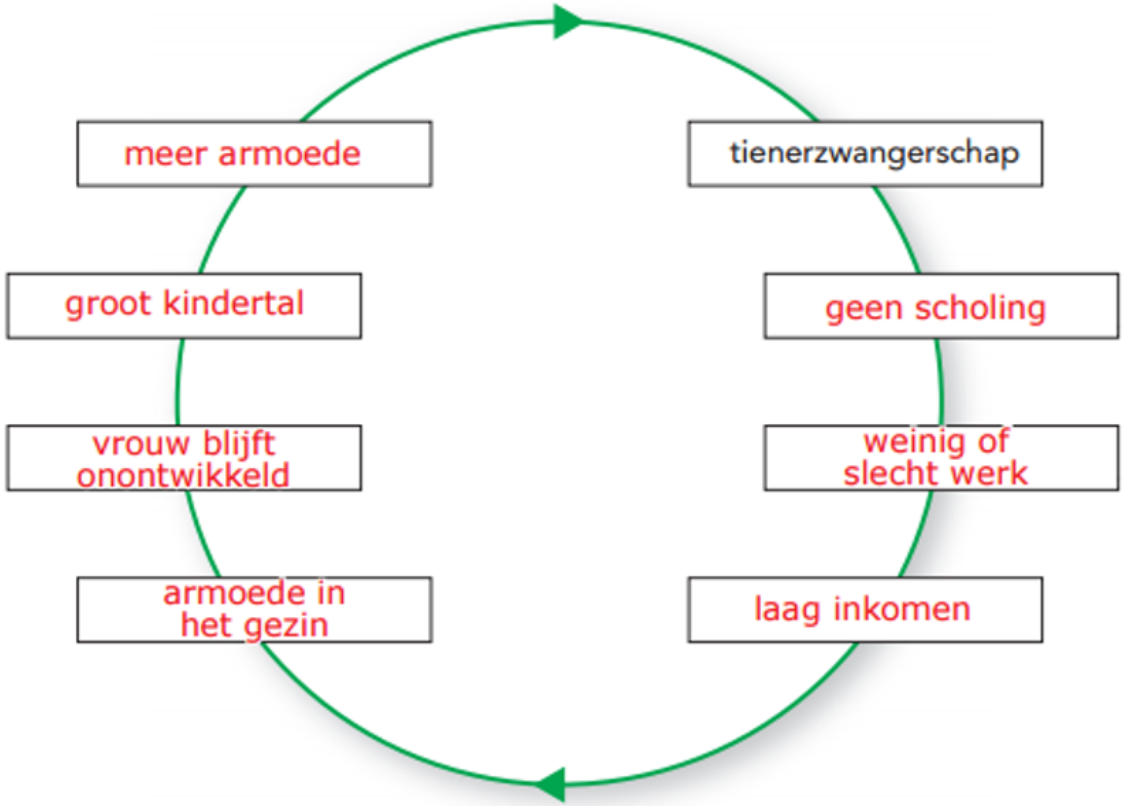

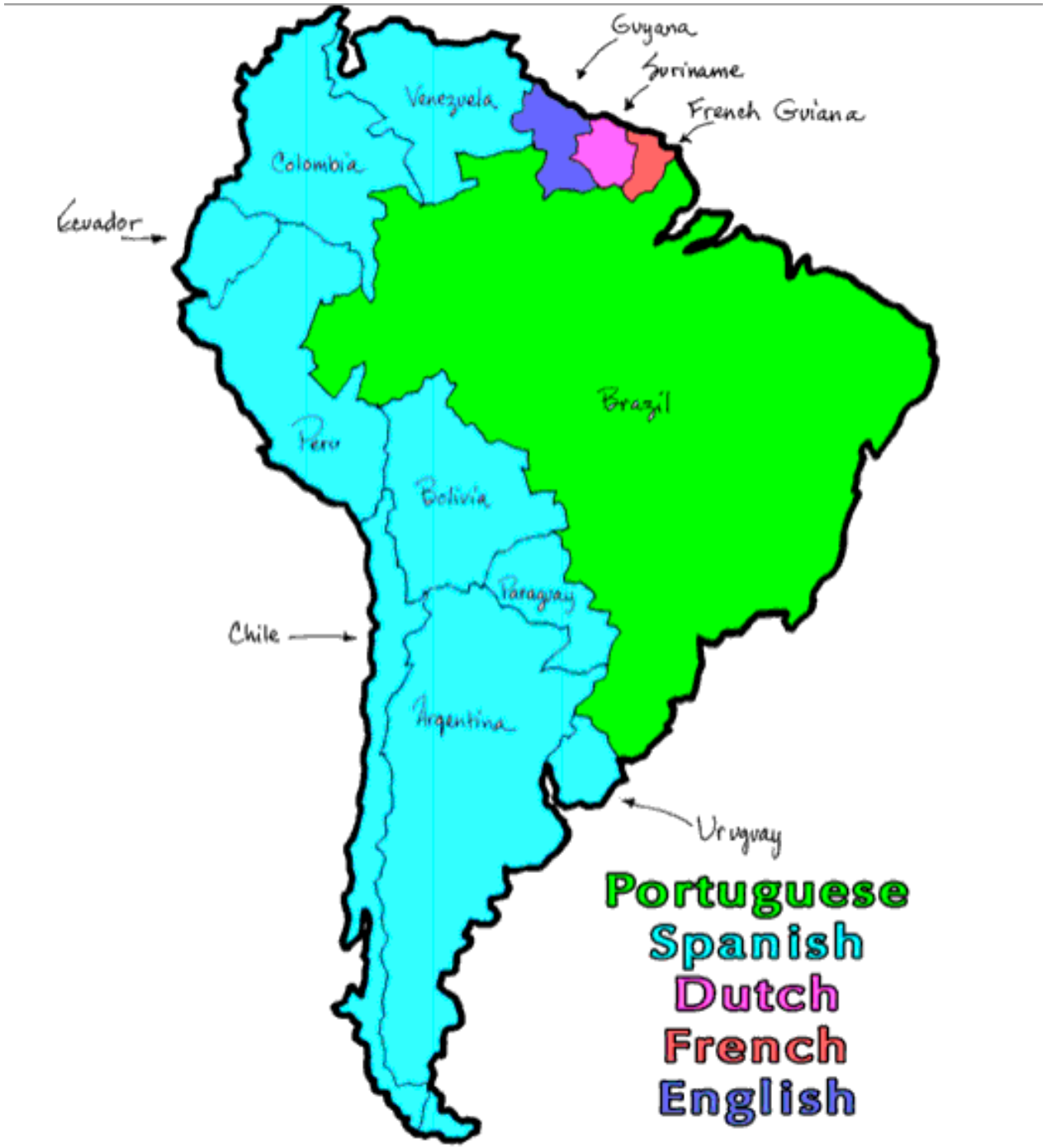
Guyana
Suriname
French Guiana
Venezuela
Colombia
Ecuador
Brazil
Peru
Bolivia
Paraguay
Chile
Argentina
Uruguay
Portuguese
Spanish
Dutch
French
English

0 500 1.000 km
VENEZUELA
COLOMBIA
ECUADOR
Nordeste
PERU
BRAZILIË
BOLIVIA
PARAGUAY
ARGENTINIË
URUGUAY
CHILI
Grote Oceaan
Atlantische Oceaan
buitenlandse migratie
binnenlandse migratie

Natuurlijke bevolkingsgroei

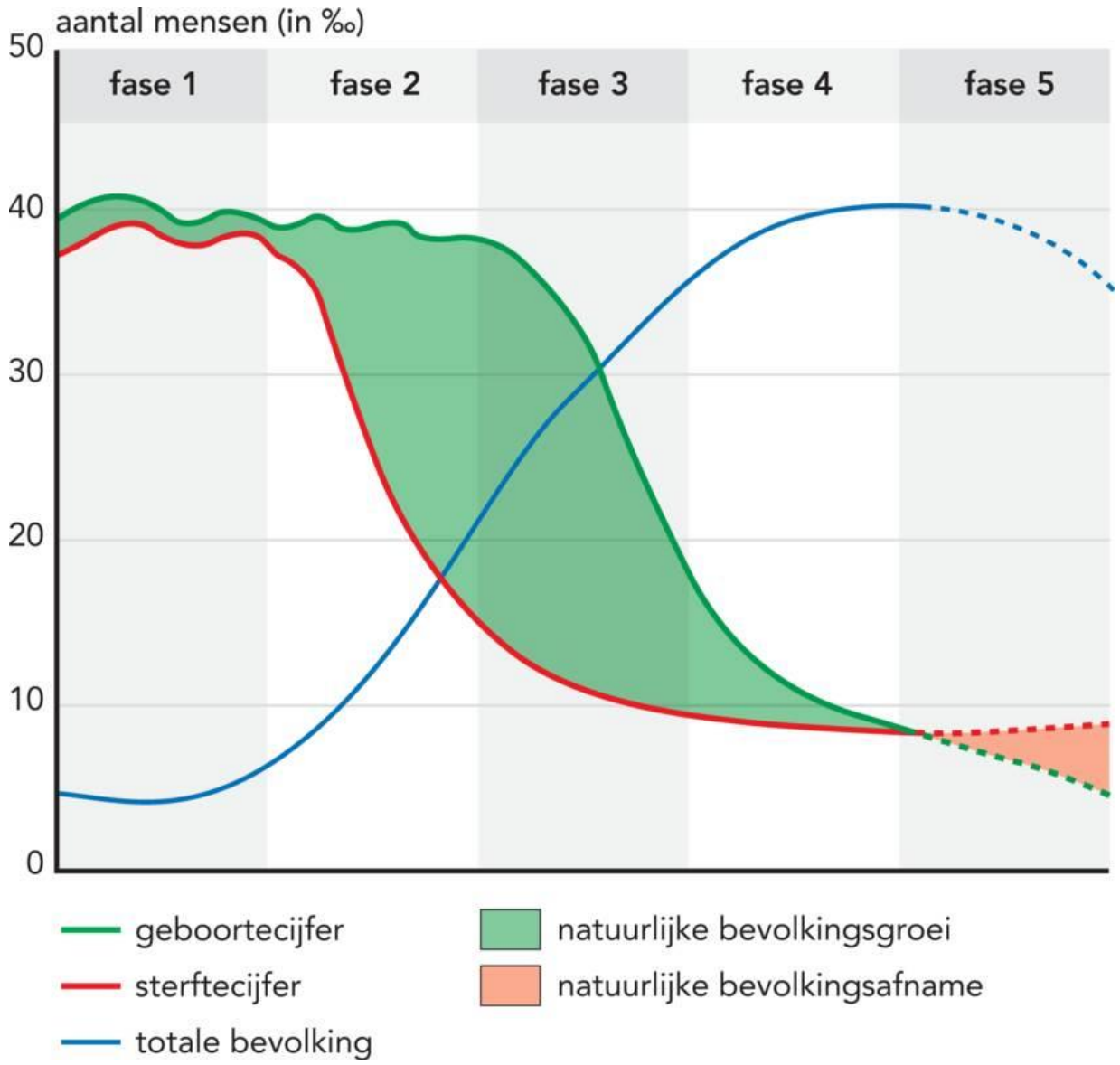

Waarmee is in dit model geen rekening gehouden?

Z.A.:
fase 2: vanaf 1930
Fase 3: van jaren 60

“Door de ontgroening en het feit dat de groep ouderen groter wordt, neemt de demografische druk langzaam toe.” Waarom klopt deze zin niet?

Demografische druk

$$\frac{\text{aantal 0 t/m 19 jaar + aantal 65+}}{\text{aantal 20 tot 65 jaar}} \times 100\% = \text{demografische druk}$$

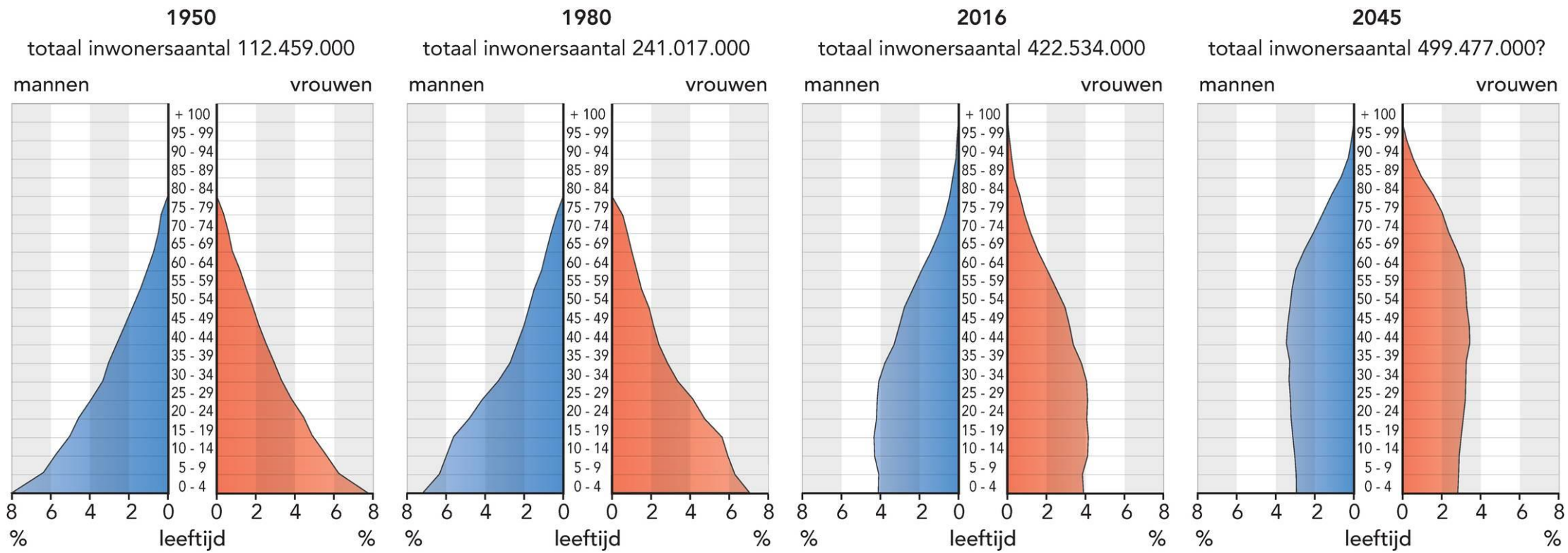
1950
totaal inwonersaantal 112.459.000
1980
totaal inwonersaantal 241.017.000
2016
totaal inwonersaantal 422.534.000
2045
totaal inwonersaantal 499.477.000?
mannen
vrouwen
+ 100
95 - 99
90 - 94
85 - 89
80 - 84
75 - 79
70 - 74
65 - 69
60 - 64
55 - 59
50 - 54
45 - 49
40 - 44
35 - 39
30 - 34
25 - 29
20 - 24
15 - 19
10 - 14
5 - 9
0 - 4
8 6 4 2 0 0 2 4 6 8
%
leeftijd
%

Noteer het geboortecijfer

	52e druk (2002)	53e druk (2006)	54e druk (2010)	55e druk (2016)
Brazilië	18	17	18	15
Uruguay	17	14	14	15
Venezuela	20	19	20	20
Argentinië	17	17	18	17

Noteer het sterftecijfer en het geboorte-overschot tussen haakjes.

	52e druk (2002)	53e druk (2006)	54e druk (2010)	55e druk (2016)
Brazilië	6 (12)	6 (11)	6 (12)	6 (9)
Uruguay	9 (8)	9 (5)	9 (5)	9 (6)
Venezuela	5 (15)	5 (14)	5 (15)	5 (15)
Argentinië	8 (9)	8 (9)	7 (11)	8 (9)

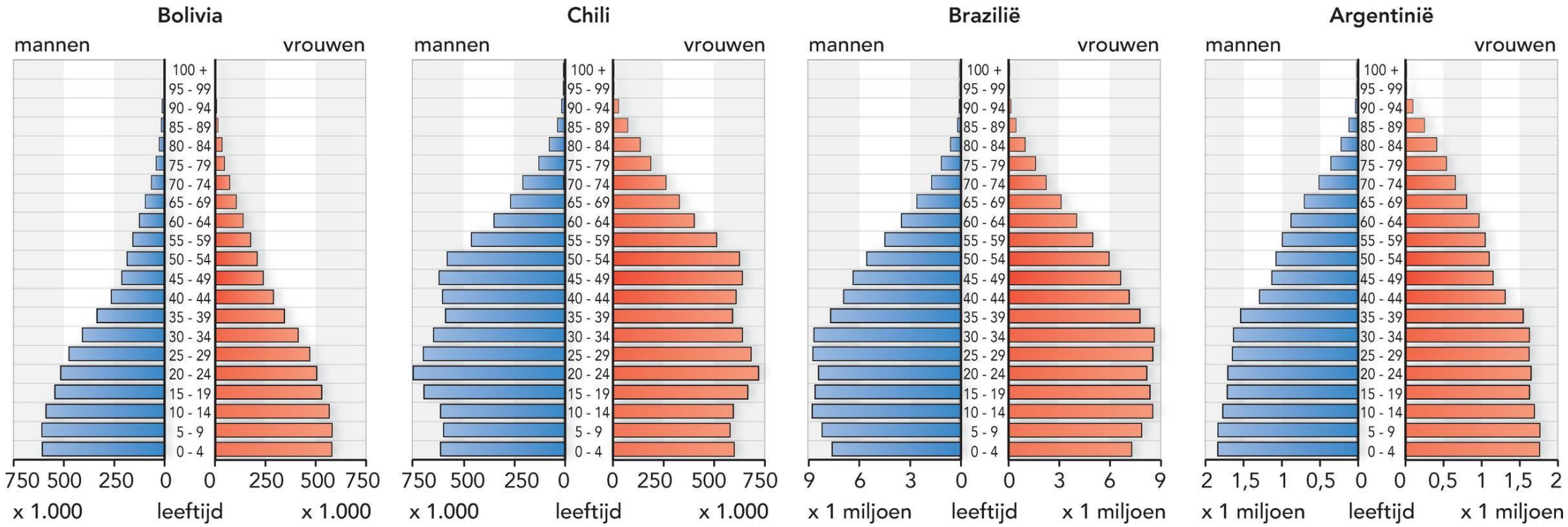
Bolivia
mannen
vrouwen
100 +
95 - 99
90 - 94
85 - 89
80 - 84
75 - 79
70 - 74
65 - 69
60 - 64
55 - 59
50 - 54
45 - 49
40 - 44
35 - 39
30 - 34
25 - 29
20 - 24
15 - 19
10 - 14
5 - 9
0 - 4
750 500 250 0 0 250 500 750
x 1.000
leeftijd
x 1.000
Chili
mannen
vrouwen
750 500 250 0 0 250 500 750
x 1.000
leeftijd
x 1.000
Brazilië
mannen
vrouwen
9 6 3 0 0 3 6 9
x 1 miljoen
leeftijd
x 1 miljoen
Argentinië
mannen
vrouwen
2 1,5 1 0,5 0 0 0,5 1 1,5 2
x 1 miljoen
leeftijd
x 1 miljoen

2014

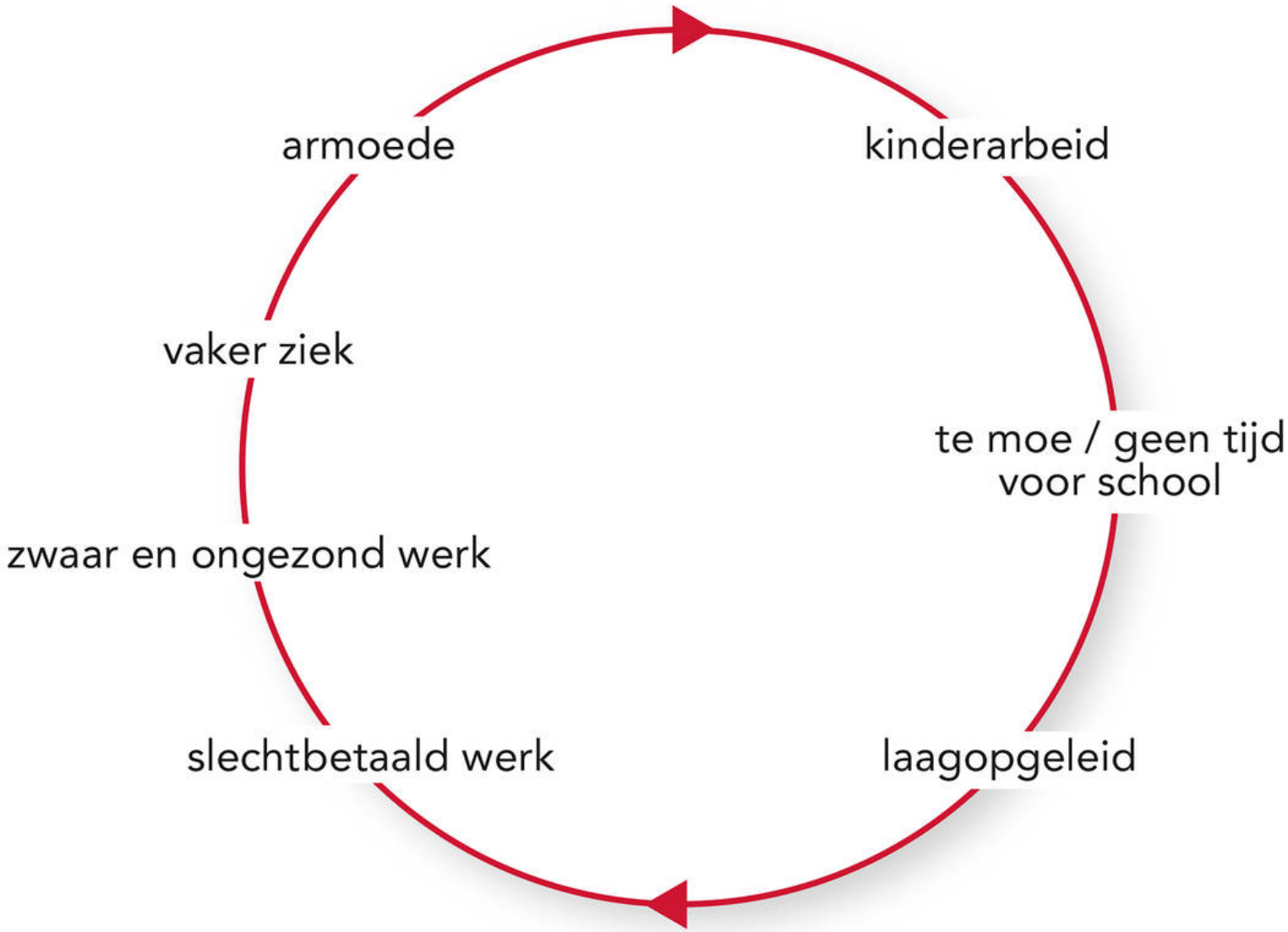
armoede
kinderarbeid
vaker ziek
te moe / geen tijd
voor school
zwaar en ongezond werk
slechtbetaald werk
laagopgeleid

W2 Demografische kenmerken van de Zuid-Amerikaanse landen, 2015.

Land	Bevolkingsaantal (× 1.000)	Inw/km²	Jaarlijkse bevolkings-groei (%)	Geboorte-cijfer	Sterfte-cijfer	Verdubbelings-tijd (in jaren)	Vruchtbaar-heidscijfer	Kindersterfte (per 1.000 levendgeborenen)
Brazilië	205.519	23,9	0,9	15	7	81	1,8	18,6
Colombia	49.529	43,5	1,2	17	5	60	1,9	14,6
Argentinië	43.132	15,2	1,1	17	7	64	2,4	9,7
Peru	31.153	24,3	1,1	19	6	64	2,5	19,6
Venezuela	30.620	34,3	1,4	19	5	51	2,4	18,9
Chili	18.006	23,7	1,1	14	6	64	1,8	6,9
Ecuador	16.279	57,2	1,6	19	5	44	2,6	17,4
Bolivia	11.025	10,0	1,7	23	7	40	3,1	37,5
Paraguay	7.033	17,3	1,6	17	5	44	2,6	20,1
Uruguay	3.430	19,6	0,3	13	10	382	1,8	8,7
Guyana	808	3,8	0	16	7	-	2,6	32,6
Suriname	549	3,4	1,1	17	6	64	2,4	26,2
Frans Guyana	262	2,91	2,5	27	3	26	3,1	11,8
Falklandeilanden	3	0,25	1,0	11	5	75	1,5	4,0
Nederland	1.700	408	0,4	11	9	189	1,8	3,6

Volgens de Transparency International is Uruguay het minst corrupte land van Latijns-Amerika[4], met een score van 7,4 op een tienpuntenschaal. De politieke en werkomstandigheden in Uruguay behoren tot de vrijste van het continent. En het wordt ook het Zwitserland van Zuid-Amerika genoemd.

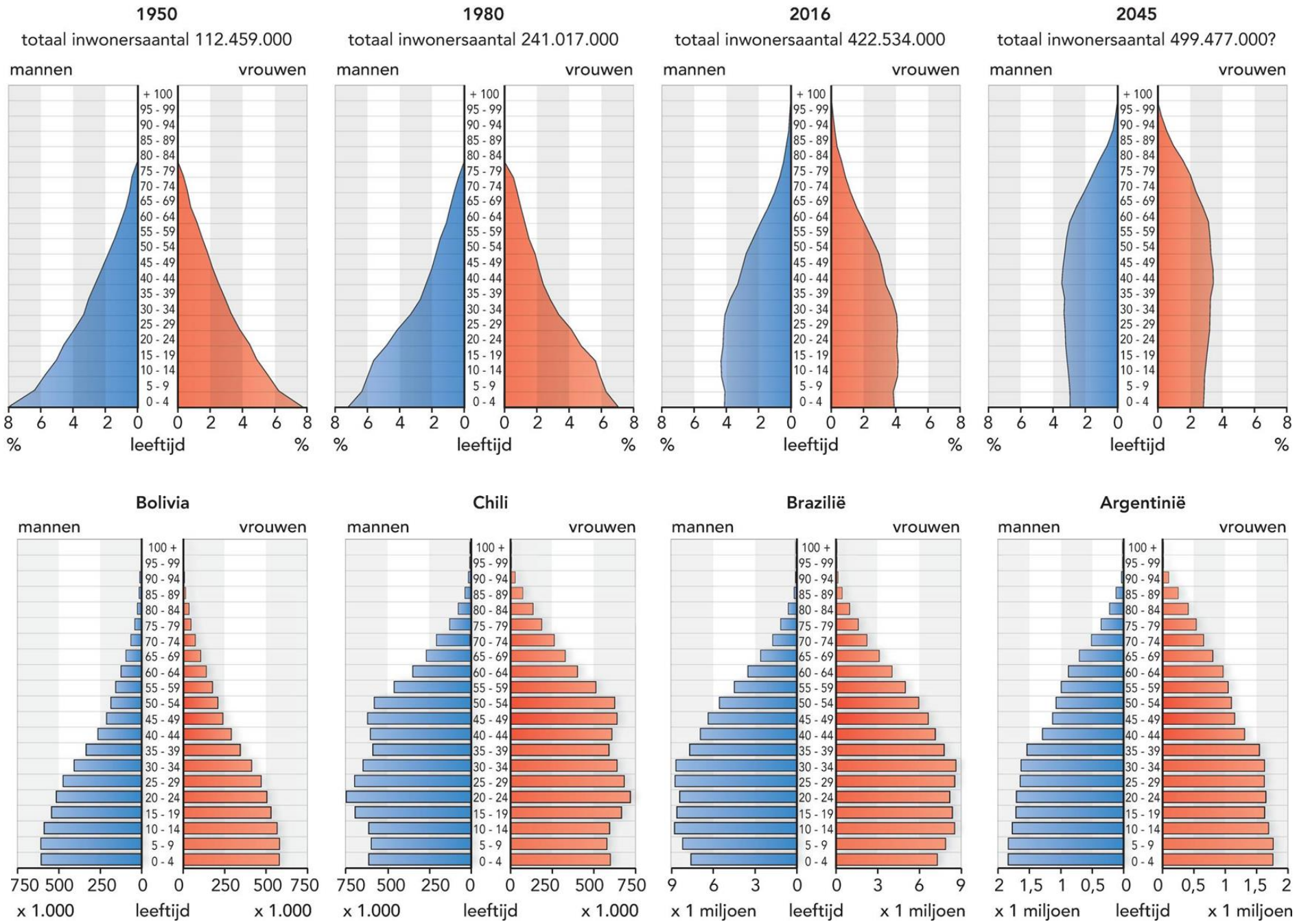
1950
totaal inwonersaantal 112.459.000
1980
totaal inwonersaantal 241.017.000
2016
totaal inwonersaantal 422.534.000
2045
totaal inwonersaantal 499.477.000?
mannen
vrouwen
+ 100
95 - 99
90 - 94
85 - 89
80 - 84
75 - 79
70 - 74
65 - 69
60 - 64
55 - 59
50 - 54
45 - 49
40 - 44
35 - 39
30 - 34
25 - 29
20 - 24
15 - 19
10 - 14
5 - 9
0 - 4
8 6 4 2 0 0 2 4 6 8
%
leeftijd
%
Bolivia
Chili
Brazilië
Argentinië
100 +
750 500 250 0 0 250 500 750
x 1.000
9 6 3 0 0 3 6 9
x 1 miljoen
2 1,5 1 0,5 0 0 0,5 1 1,5 2

Opdracht 9 Levenskans voor kinderen

a W4 Kindersterfte de wereld uit.

Aanleiding	in 1990 stierven nog 12,7 miljoen kinderen
Oorzaken	infectieziekten, ondervoeding, slechte toegang tot gezondheidszorg, slecht drinkwater, slechte woonomstandigheden (in krottenwijken bijvoorbeeld), geen riolering, moedersterfte, slechte politieke situatie, ongewenste zwangerschappen
Aanpak	mazelenvaccinatie, betere sanitaire voorzieningen, voorlichting, medische zorg
Resultaten algemeen	tussen 1990 en 2015 meer dan gehalveerd; doel niet gehaald
Toekomstscenario	Als er vrede, welvaart en rust komt, zal de kindersterfte zeker dalen. Als de armoede en de politieke spanningen toenemen, zal ook de kindersterfte toenemen.

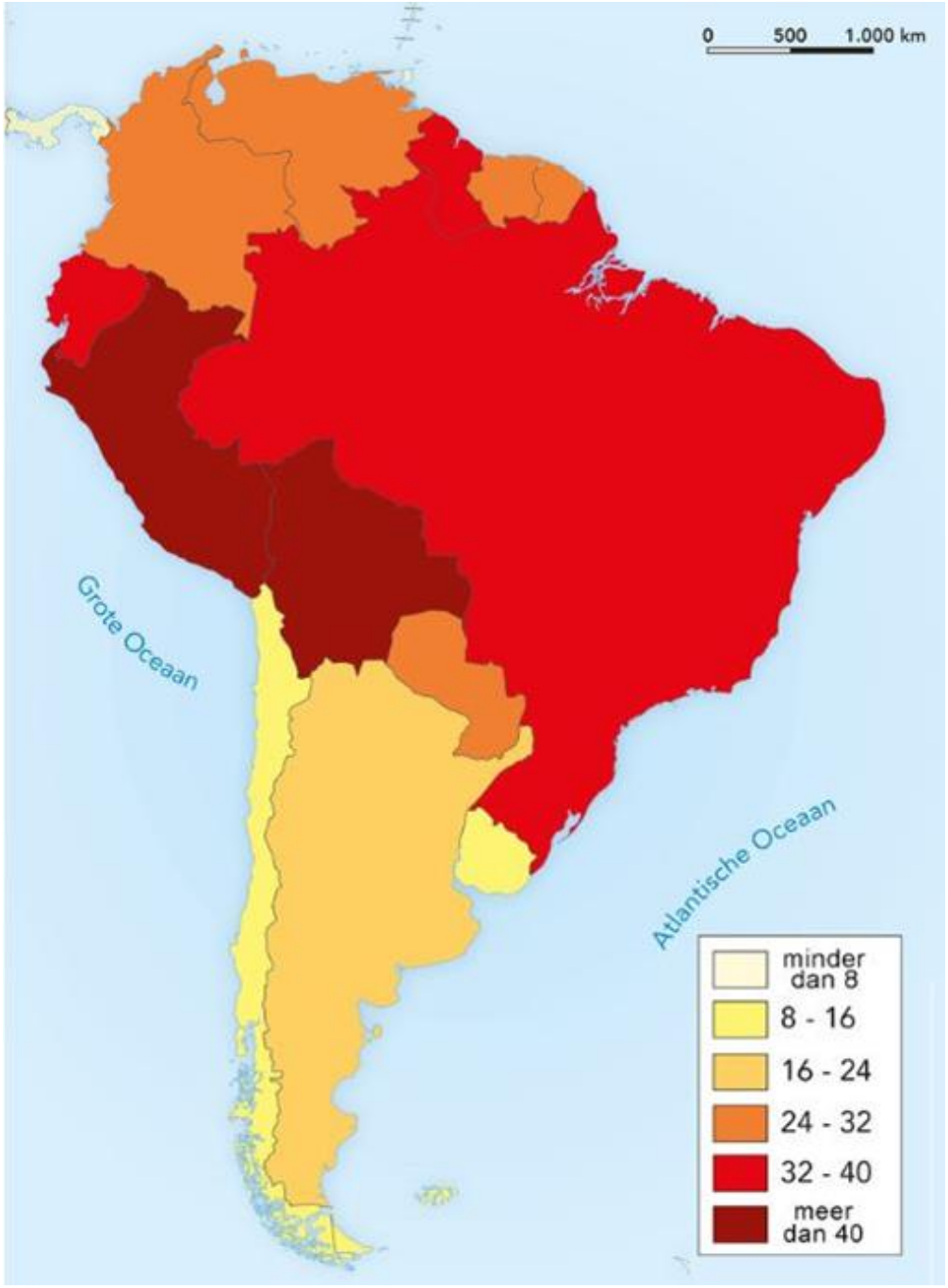

← Kindersterfte 2000

Kindersterfte 2015 →

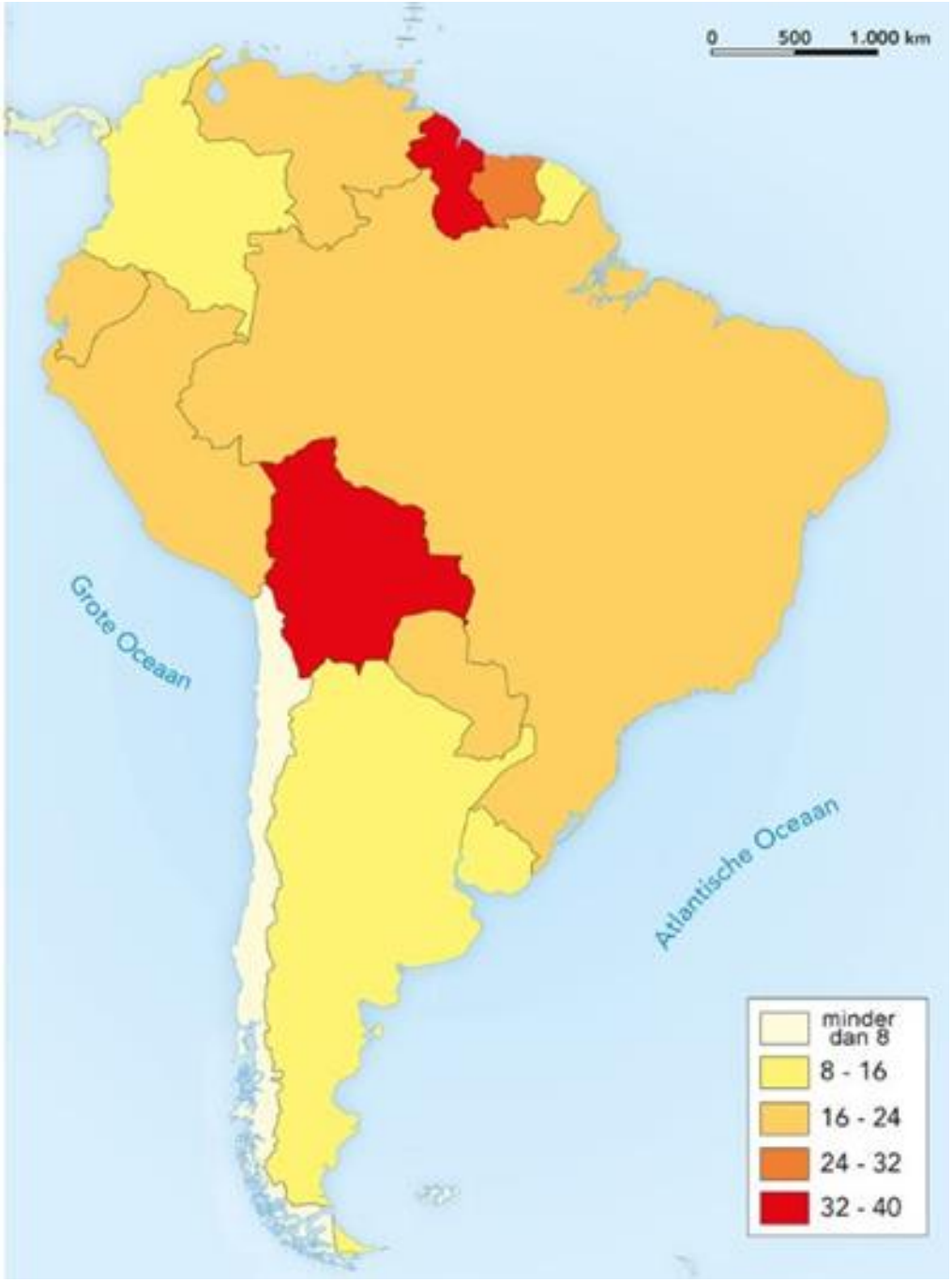

Door het maken van deze opdrachten krijg je een beeld van de verschillen tussen de landen. Een van de opdrachten komt in het SE.

Par. 2.1.:

- Par. 2.1.: 3, 7 en 8 (kan thuis)

- Par. 2.2.:
- 1c, 2, 4a, 4b, 5a, 6, 8 (kan thuis)
- 7 (atlas nodig)

- Donderdag af: 2.1. en 2.2.: 1c, 2, 4a, 4b

Par. 2.2. Armoede en welvaart

Peru

Buenos Aires, Argentinë: een muur scheidt een sloppenwijk van een gated community

2.2 Armoede en welvaart

Deelvragen

4 Wat zijn de oorzaken en de gevolgen van het ontstaan van een duale economie?

5 Waardoor wordt de duale ontwikkeling van de landbouwsector, de mijnbouwsector en de industriesector gekenmerkt?

6 Hoe hebben de beroepsbevolking, de welvaart en de verdeling daarvan zich in Zuid-Amerika ontwikkeld?

Wanneer noemen een land arm of rijk?

Even herhalen:

Hoe bepaal je…

of je een land indeelt bij het centrum, de semi-periferie of de periferie?

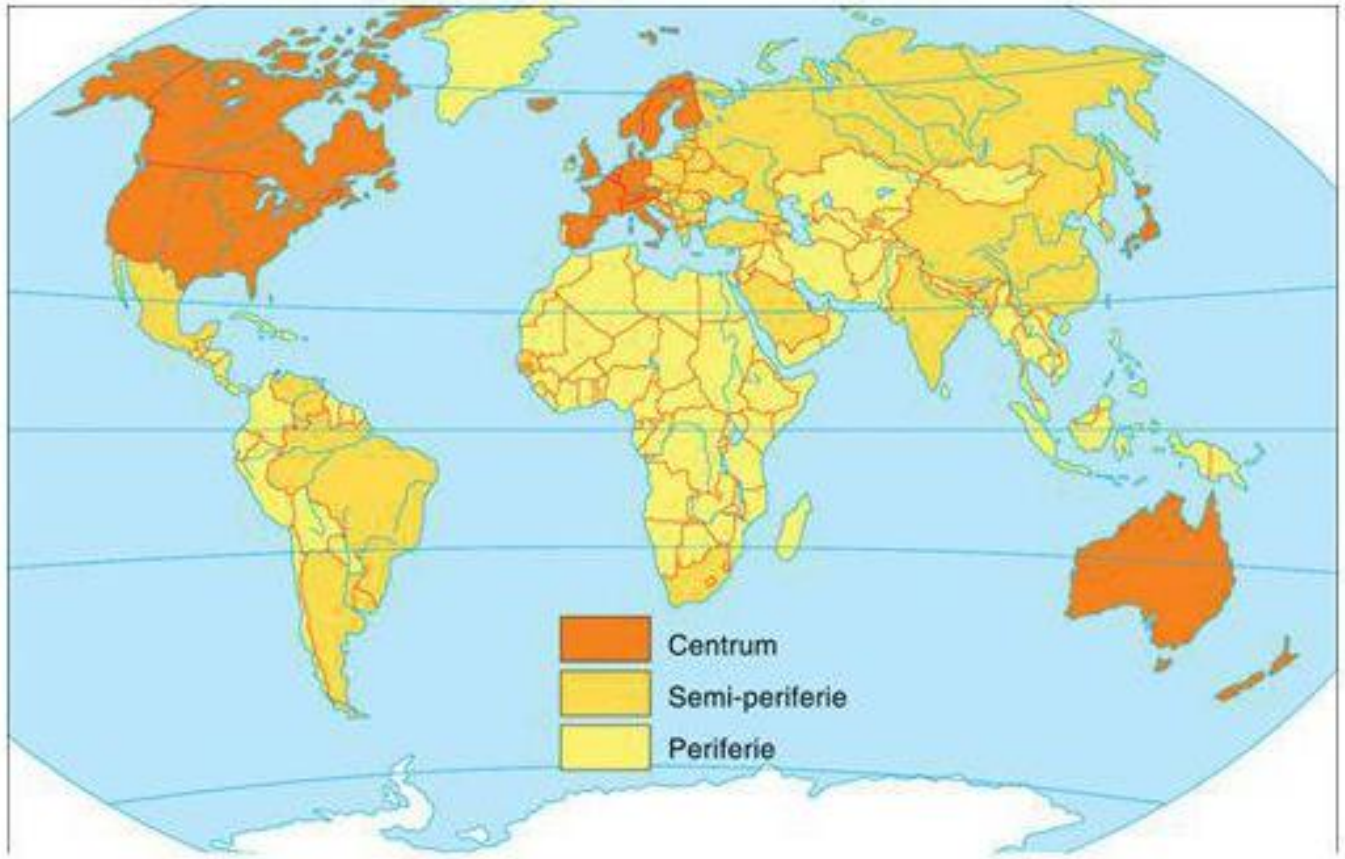

NIC’s:

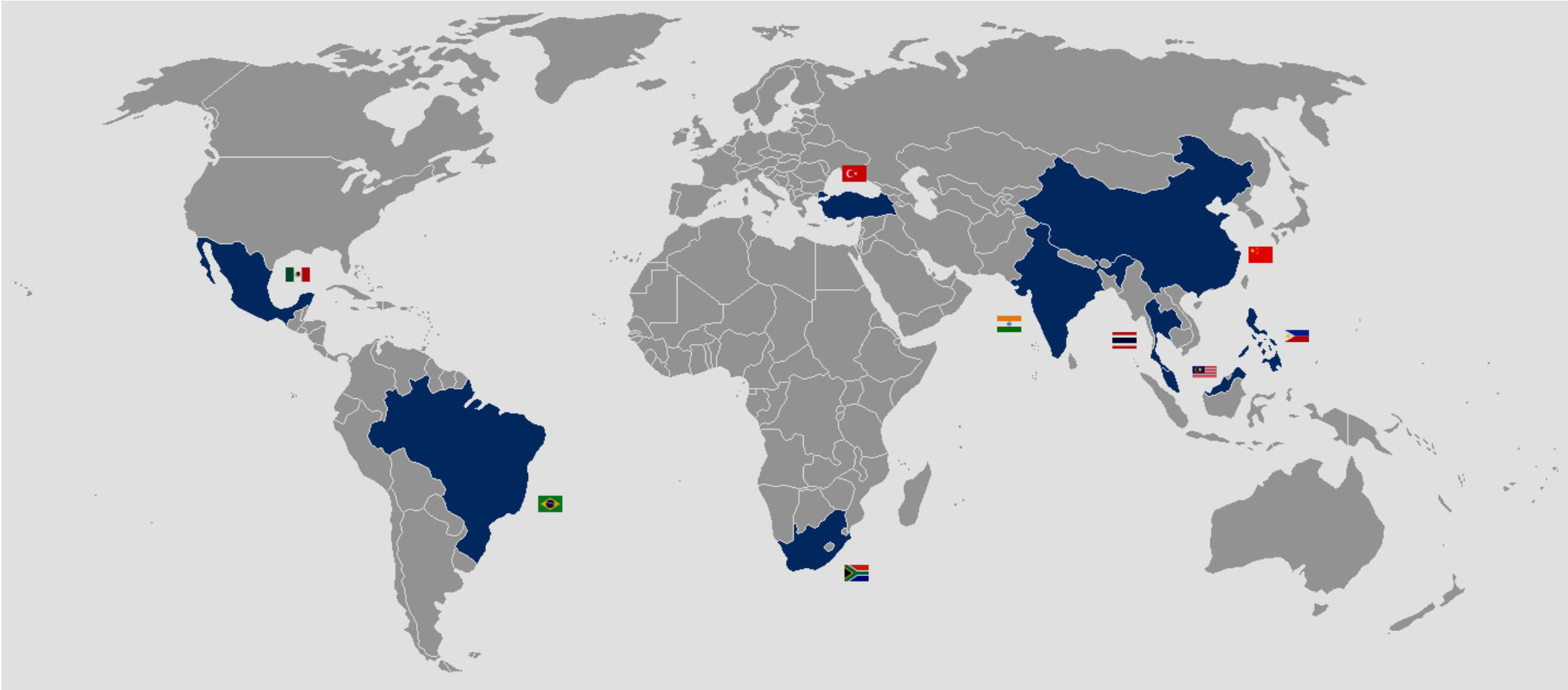

Wat doet je om te kijken of iets ergens bij hoort?

- Je gaat kijken naar kenmerken
- Vervolgens moeten er criteria zijn

Vb:

Wanneer is er sprake van een 4 * hotel?

In dit verband gebruikt men ook het begrip “indicator”

Een indicator is een aanwijzing, iets wat iets vertelt.

Een indicator is dus een aanwijzing.

We kennen tegenwoordig een driedeling

- Rijke landen (de kern of het centrum)
- Arme landen (de periferie)
- Landen er tussen in (de semi-periferie)

Kern, semi-periferie of periferie (op mondiale schaal)?

	Indicator 1 ___XXX__	Indicator 2 _____	Indicator 3 _____	Indicator 4 _____	Conclusie K, S-P of P?
India	Laag				
Brazilië	Matig				
Mali	Laag				
Tsjechië	Hoog				
Costa Rica	Matig				
Zweden	hoog				

Er zijn verschillende soorten indicatoren

Economische indicatoren:	bruto nationaal product/ bruto binnenlands product (gemiddeld) inkomen koopkracht (samenstelling van) beroepsbevolking
Demografische indicatoren:	bevolkingsspreiding bevolkingsdichtheid bevolkingsgroei leeftijdsopbouw verstedelijking
Sociaal-culturele indicatoren:	analfabetisme taal godsdienst

Economische indicatoren: Gaan over productie en consumptie

Economische indicatoren:	bruto nationaal product/ bruto binnenlands product (gemiddeld) inkomen koopkracht (samenstelling van) beroepsbevolking

Politieke indicatoren: Gaan over wetten, besluiten van regeringen, invloed van groepen.

Kernlanden:

1 hoge productie, arbeidsproductiviteit en inkomen;
2 intensieve handelsrelaties;
3 vestigingsregio's van hoofdkantoren van multinationals;
4 concentratie van economische en politieke macht.

Semiperifere landen:

1 lage tot middelhoge inkomens;
2 hoge industrialisatiegraad;
3 exportgericht (vooral met kernlanden);
4 gedomineerd door kernlanden.

Perifere landen:

1 lage productie, arbeidsproductiviteit en inkomen;
2 export van landbouw- en mijnbouwproducten;
3 gedomineerd door kernlanden (en semiperiferie).

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

1. De verdeling van de beroepsbevolking een … indicator)

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

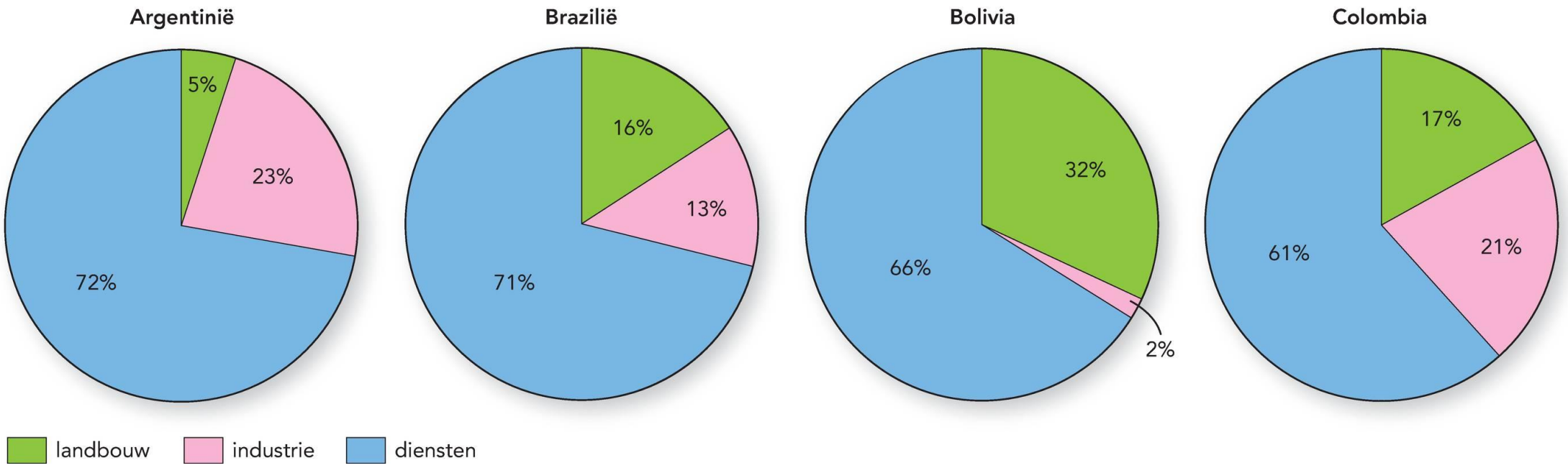

Nederland:
landbouw: 2,5%,
industrie 15,3,
diensten: 82,2

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

2. Deagraristatie en daarmee samenhangend:
- Industrialistaie
- Tertiairisering

Welke regel geldt meestal? Des te armer des te ……l

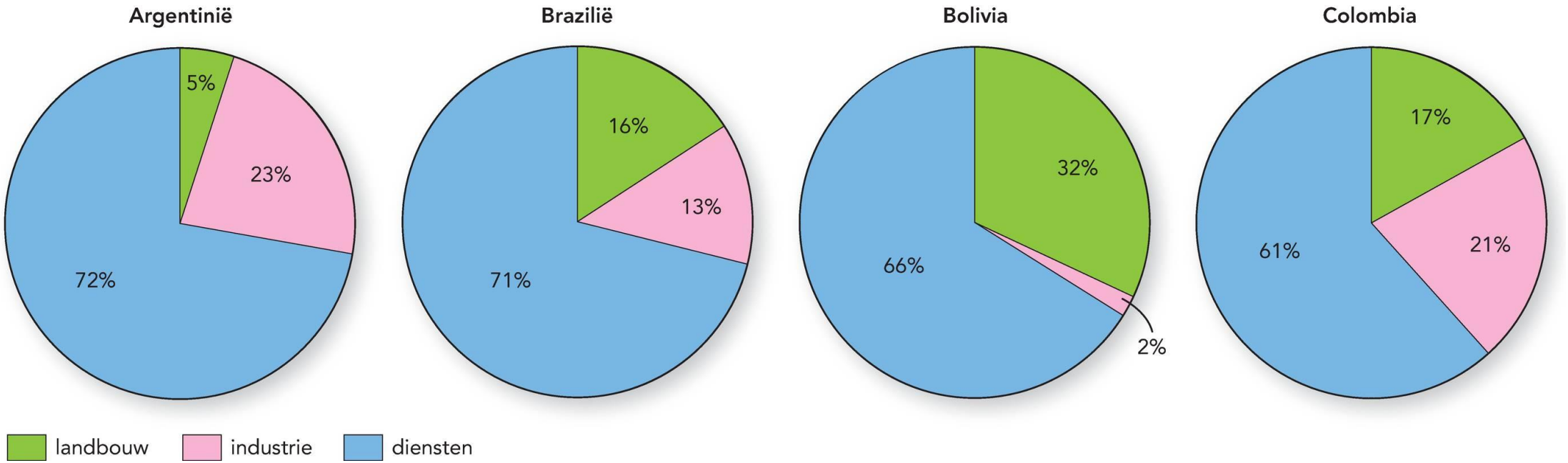

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

3. Een duale economie: modern ←→ traditioneel, ouderwets

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

3. Een duale economie: modern ←→ traditioneel, ouderwets

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

3. Een duale economie: modern ←→ traditioneel, ouderwets

Biscuitfabriek, Ecuador

4. Een ongelijke verdeling van de inkomens

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

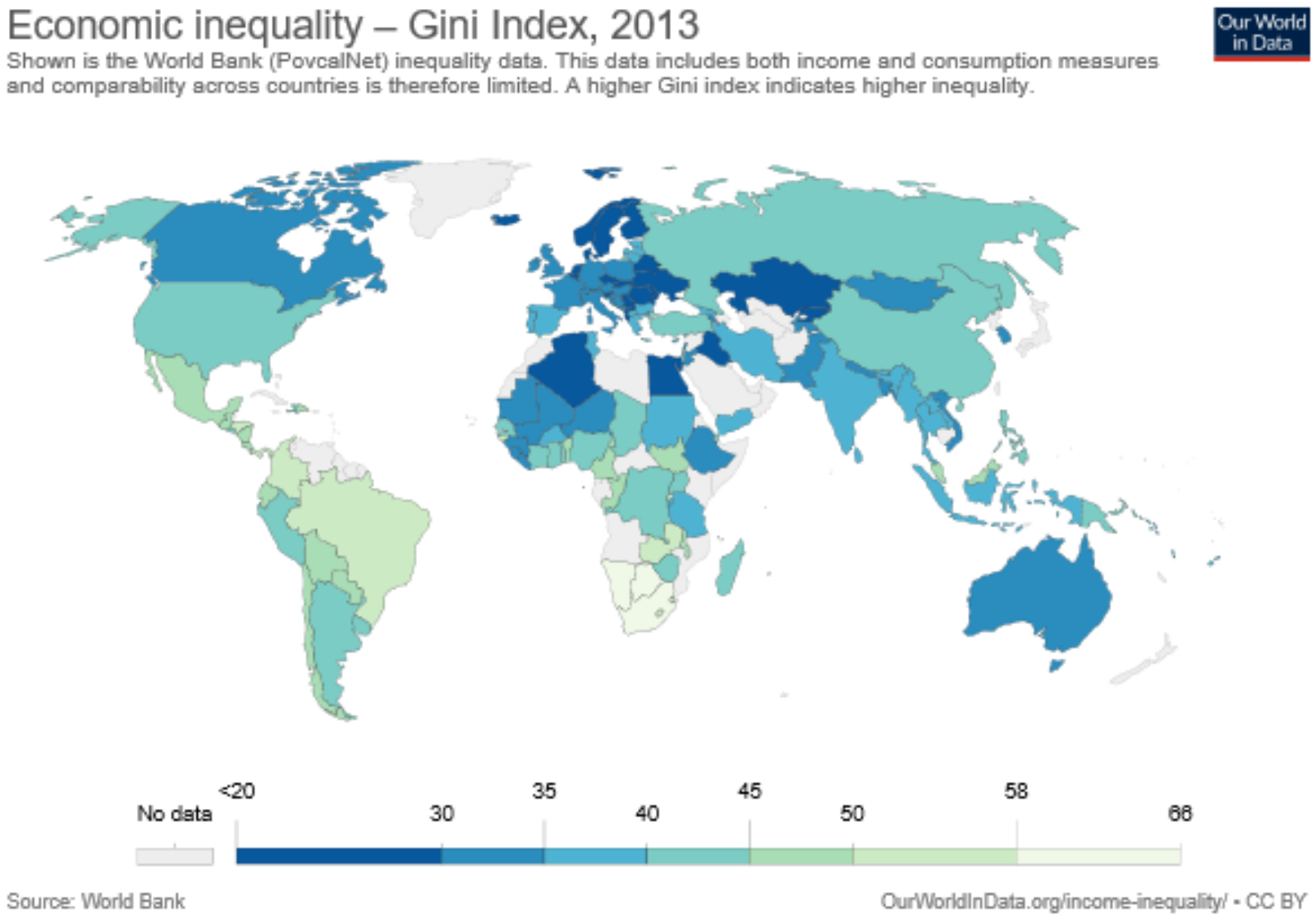

4. Een ongelijke verdeling van de inkomens

Zuid-Amerika kunnen we grofweg wel indelen bij semi-periferie (op mondiale schaal), hoewel er ook perifere landen zijn.
Waaraan kunnen we dat zien?

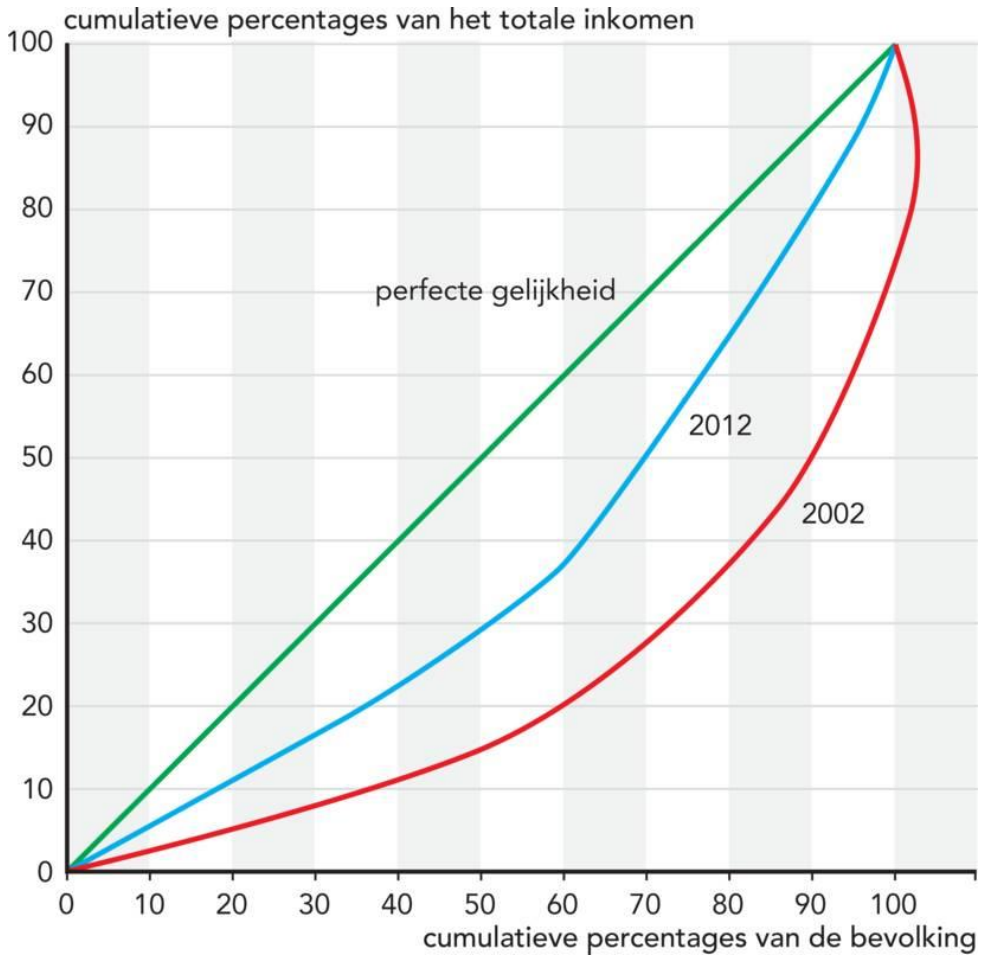

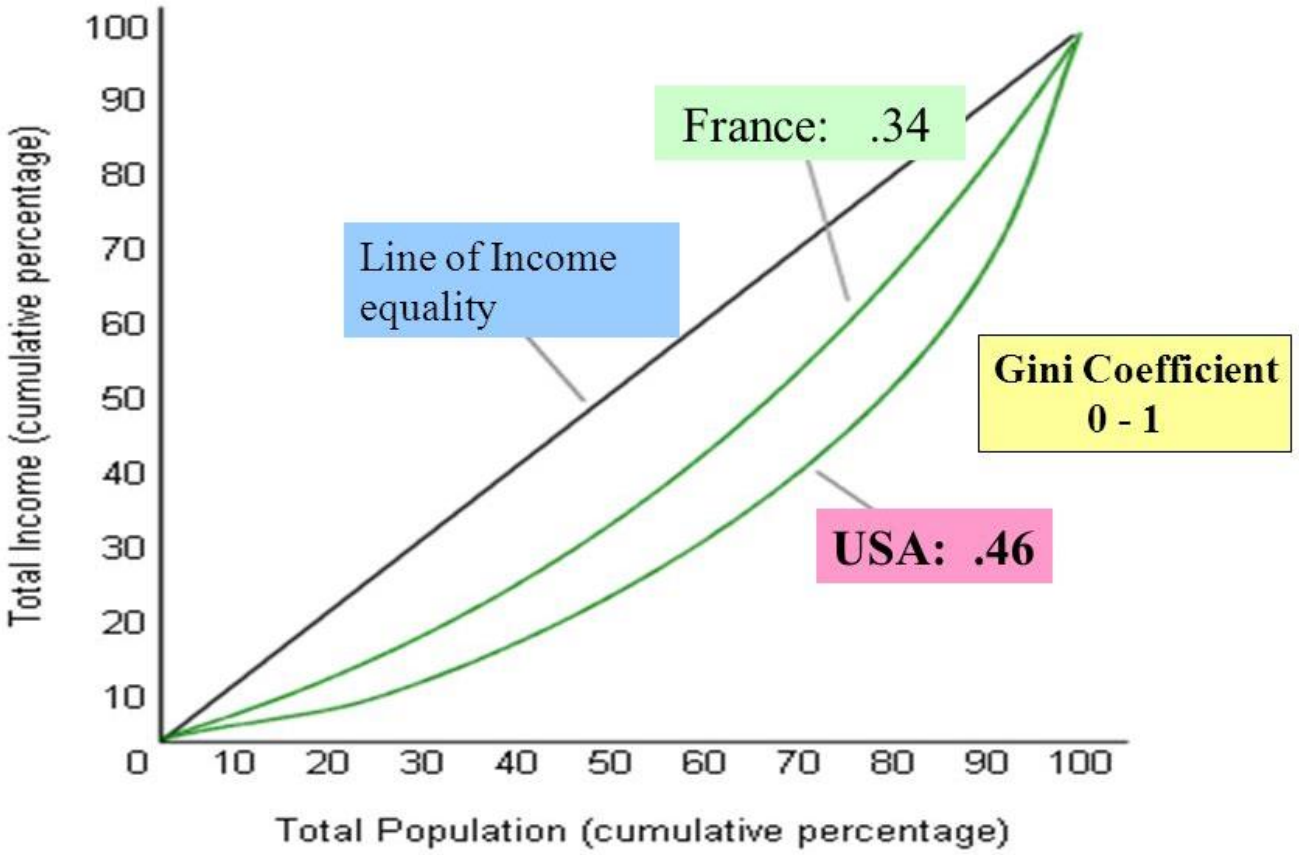

Opdracht 6 blz. 38

W10 Landverdeling in Ecuador, 2015.

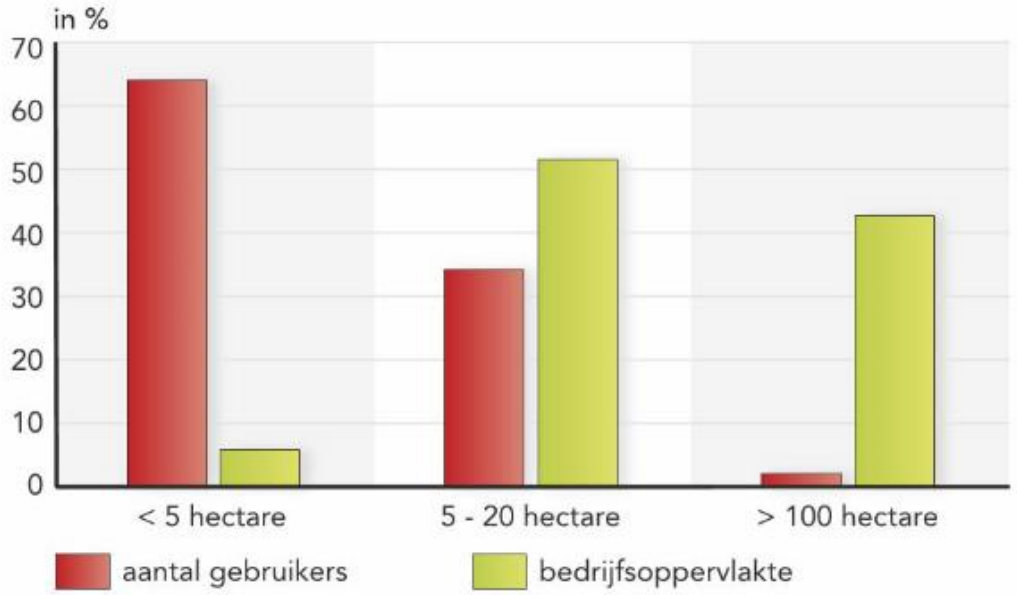

W11 Ongelijkheid grondbezit in Ecuador, 2015.

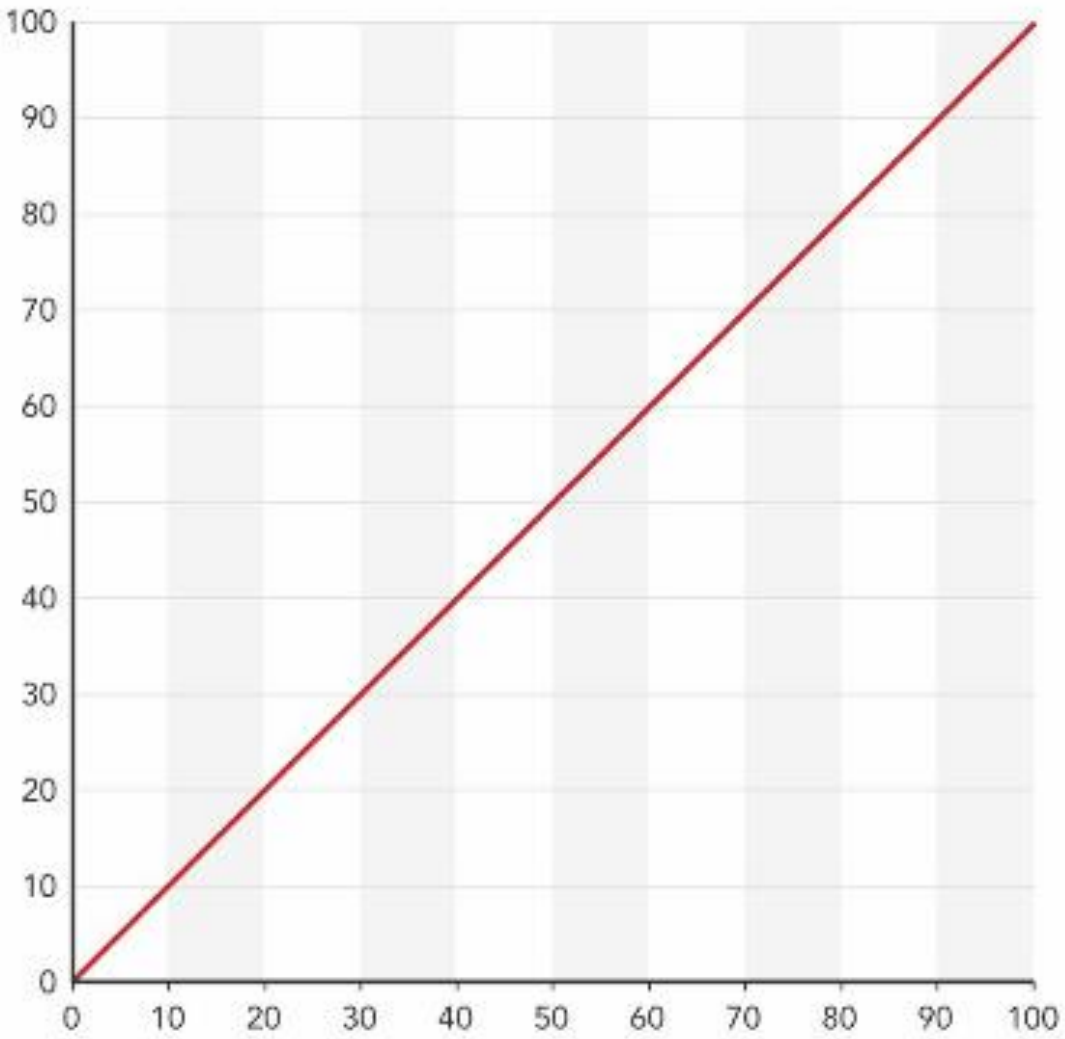

Landbouwproducten

Wat betreft doel, twee soorten:

- Foodcrops
- Cashcrops

What Is A Cash Crop?

A cash crop is a crop that is sold in the market to earn profits, and are an important source of revenue in the country where it is grown.

Landbouwproducten: tropen

Landbouwproducten: gematigde gebieden

Landbouwproducten: koude gebieden

Landbouw: soorten bedrijven

- Grote bedrijven

Landbouw: soorten bedrijven

- Middelgrote bedrijven
- Kleine bedrijven

Landbouw: Waardoor grootgrondbezit?

- Gemeenschappelijk bezit werd eigendom

De Bandeirantes, Portugese bandieten en schatzoekers, maakten het leven van de inheemse bevolking destijds tot een nachtmerrie.

De Wereld in Vogelvlucht: 6. Zuid-Amerika

Landbouw: latifundia en minifundios

- Latifundia: grote bedrijven. Soms extensief gebruikt door absenteïsme. Weinig bedrijven, groot deel van de grond.

Landbouw: latifundia en minifundios

- Minifundio: Zelfvoorzienende teelt.

Landbouw: De Groene Revolutie: voor- en nadelen

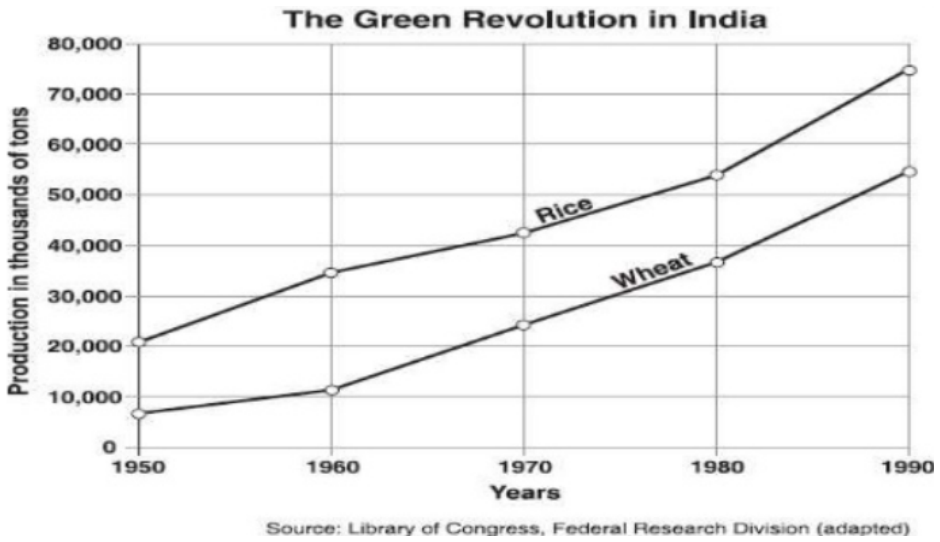

Landbouw: landhervormingen

- Grootgrondbezitters werken het tegen → meer kolonisatie
- Kleine bedrijfjes weinig productief

Situatie kwetsbaren in Brazilië nog penibeler

Sinds de verkiezing van Jair Bolsonaro als president van Brazilië hebben sociale organisaties als de Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra (MST), vrij vertaald de Arbeiders Zonder Land Beweging, het erg moeilijk. Grootgrondbezitters kunnen zich niet vinden in de strijd die MST voert voor landhervormingen. Daarnaast vecht de organisatie tegen sociale ongelijkheid en ongelijke berechting. Dat het grootste land van Zuid-Amerika gevaarlijk is voor Braziliaanse activisten blijkt wel uit het feit dat vorig jaar zeventig van hen stierven. Een meerderheid van die groep behoorde tot de MST.

Al Jazeera zocht de landloze arbeiders op en maakte een verslag in het zuidwesten van Brazilië. Hieruit blijkt wel dat het onder Bolsonaro, die dinsdag wordt ingezworen, hoogstwaarschijnlijk niet makkelijker wordt voor activisten. Een anti-terrorismewet die momenteel in de senaat wordt besproken moet het voor Bolsonaro eenvoudiger maken bewegingen als MST aan te pakken. Eerder noemde hij hen al terroristen en zwoer bij die gelegenheid de landloze arbeiders te gaan vervolgen.

Mijnbouw: grootschalig naast informeel

Kopermijnen in Chili

Mijnbouw: grootschalig naast informeel

Goudmijn in Peru

Kinderprostitutie in de illegale goudmijnen van Peru

We ontmoetten illegale mijnwerkers, minderjarige prostituees en hun wanhopige ouders. De goudprijs valt niet meer alleen in dollars uit te

Mijnbouw: grootschalig naast informeel

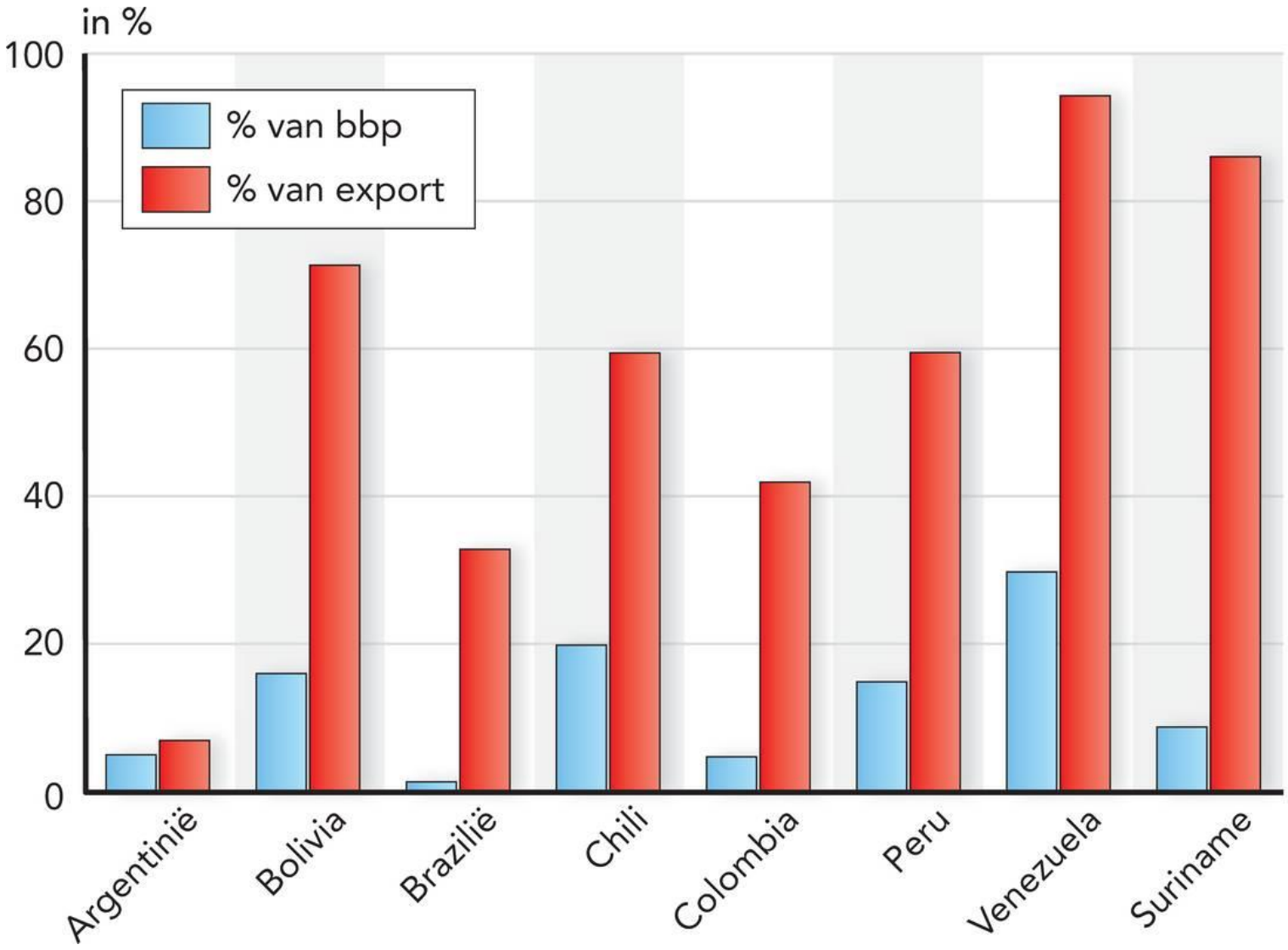

Belang van de mijnbouw, 2015

Industrie

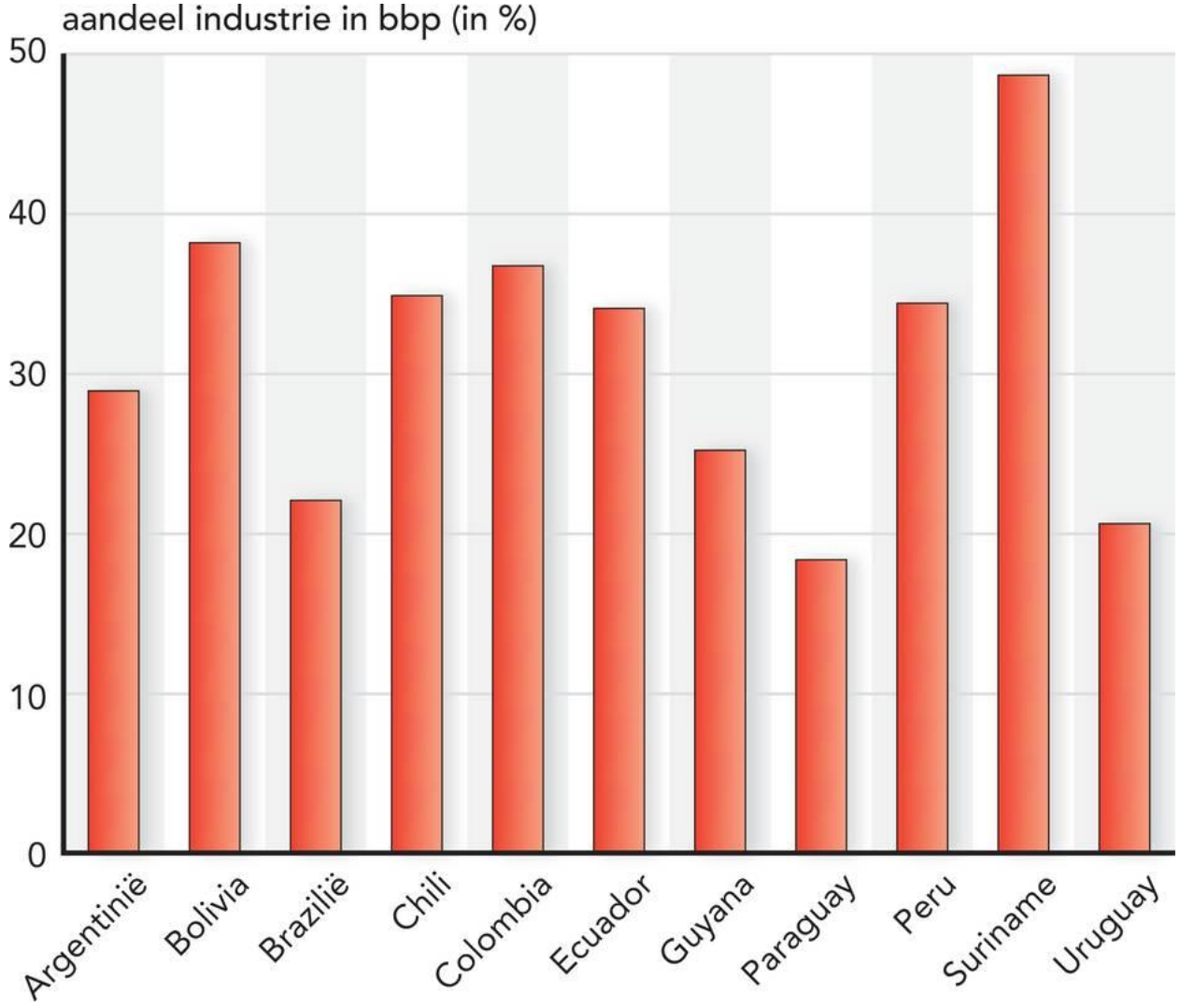
aandeel industrie in bbp (in %)
50
40
30
20
10
0
Argentinië
Bolivia
Brazilië
Chili
Colombia
Ecuador
Guyana
Paraguay
Peru
Suriname
Uruguay

Industrie

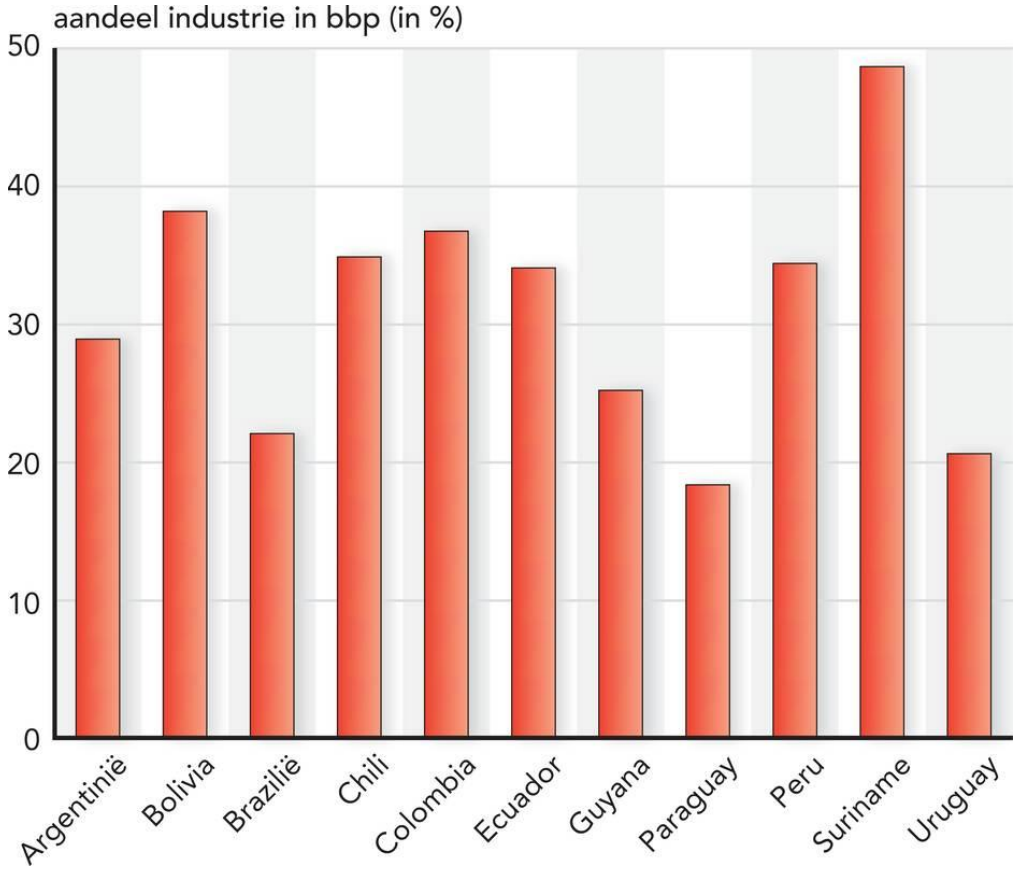
aandeel industrie in bbp (in %)
50
40
30
20
10
0
Argentinië
Bolivia
Brazilië
Chili
Colombia
Ecuador
Guyana
Paraguay
Peru
Suriname
Uruguay

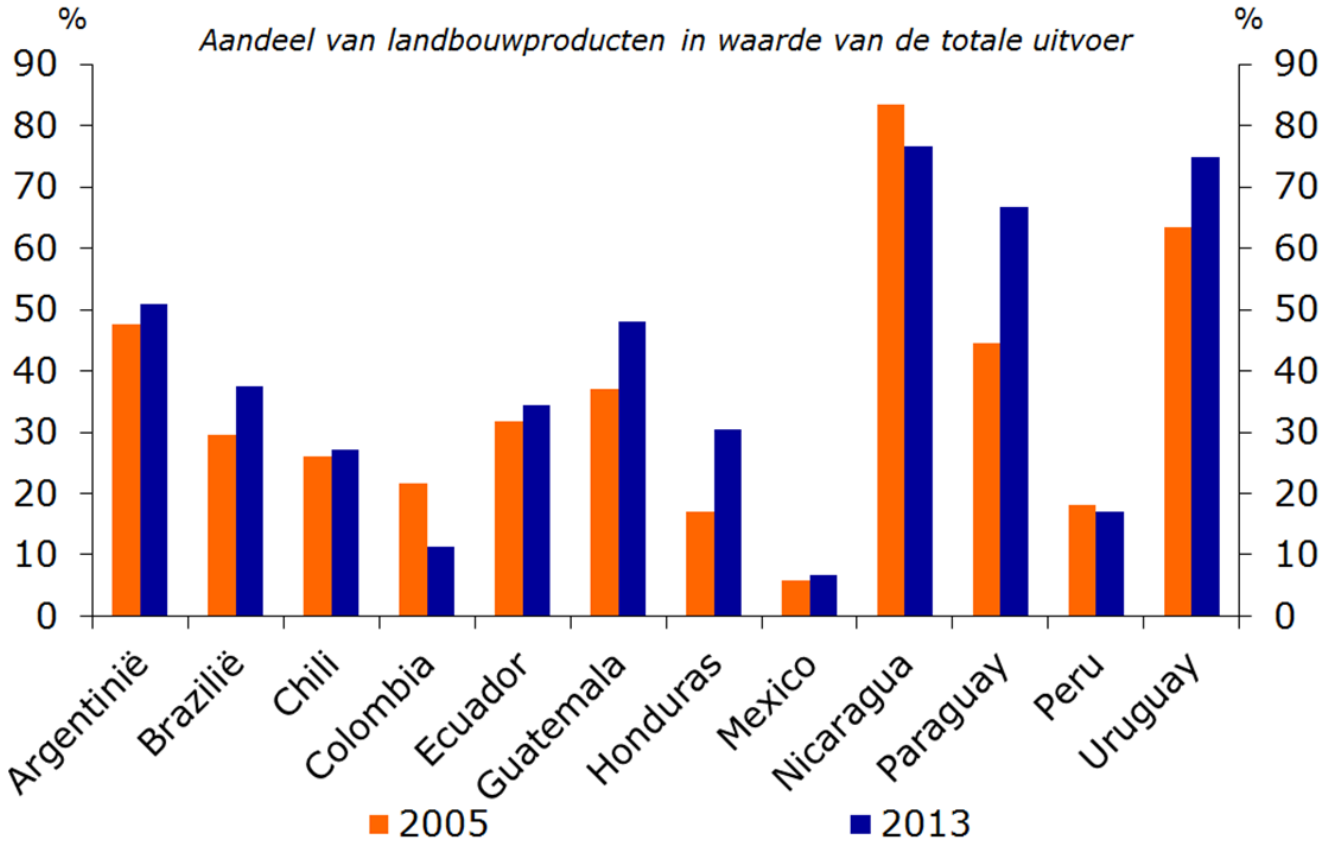
Aandeel van landbouwproducten in waarde van de totale uitvoer
%
%
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Argentinië
Brazilië
Chili
Colombia
Ecuador
Guatemala
Honduras
Mexico
Nicaragua
Paraguay
Peru
Uruguay
2005
2013

Industrie: Na WO II: importsubstitutie en tariefmuren

- Minder import (deviezen naar het buitenland)
- Minder afhankelijk van mijn- en landbouw
- Werkgelegenheid

De VW Brasilia was een zeer populair model en werd gebouwd van 1973 tot en met 1982. Uiteindelijk werd de auto vervangen door de Volkswagen Gol, inderdaad Gol. Zonder 'f' aan het einde.

Industrie: Vanaf jaren ’90: meer vrijhandel

What Are The Major Exports Of Brazil?

Versneld afspelen

2.3 Wie trekt er aan de touwt

Deelvragen

7 Door welke machtsstructuren worden de verschillende ontwikkelingsperioden van Zuid-Amerika gekenmerkt?

8 Hoe en waardoor heeft de politiek in Zuid-Amerika zich ontwikkeld?

9 Wat is de relatie tussen de economische en de politieke ontwikkeling van de afgelopen decennia?

Par. 2.3. Wie trekt er aan de touwtjes?

- Na de Indianen kwamen de kolonisten uit Spanje en Portugal aan de macht.
- In feite was er door de grote afstand tot de macht in S en P sprake van een zwakke staat. →
- Een machtige, klein elite (oligarchie). →
- Cliëntelisme (de machthebber verleent diensten in ruil voor steun).
- Iemand kan in de ene relatie patroon zijn, in de andere cliënt.

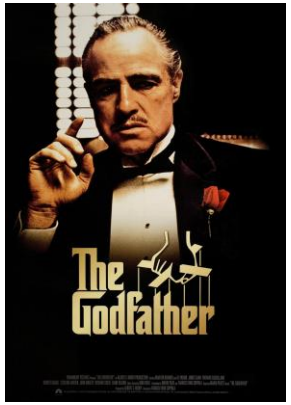

Dekolonisatie Amerrika

Vrijheidsstrijder Bolivar (1783-1830), beeld in Colombia.
Hij stond aan de wieg van de landen Panama, Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela en Bolivia (naar hem genoemd)

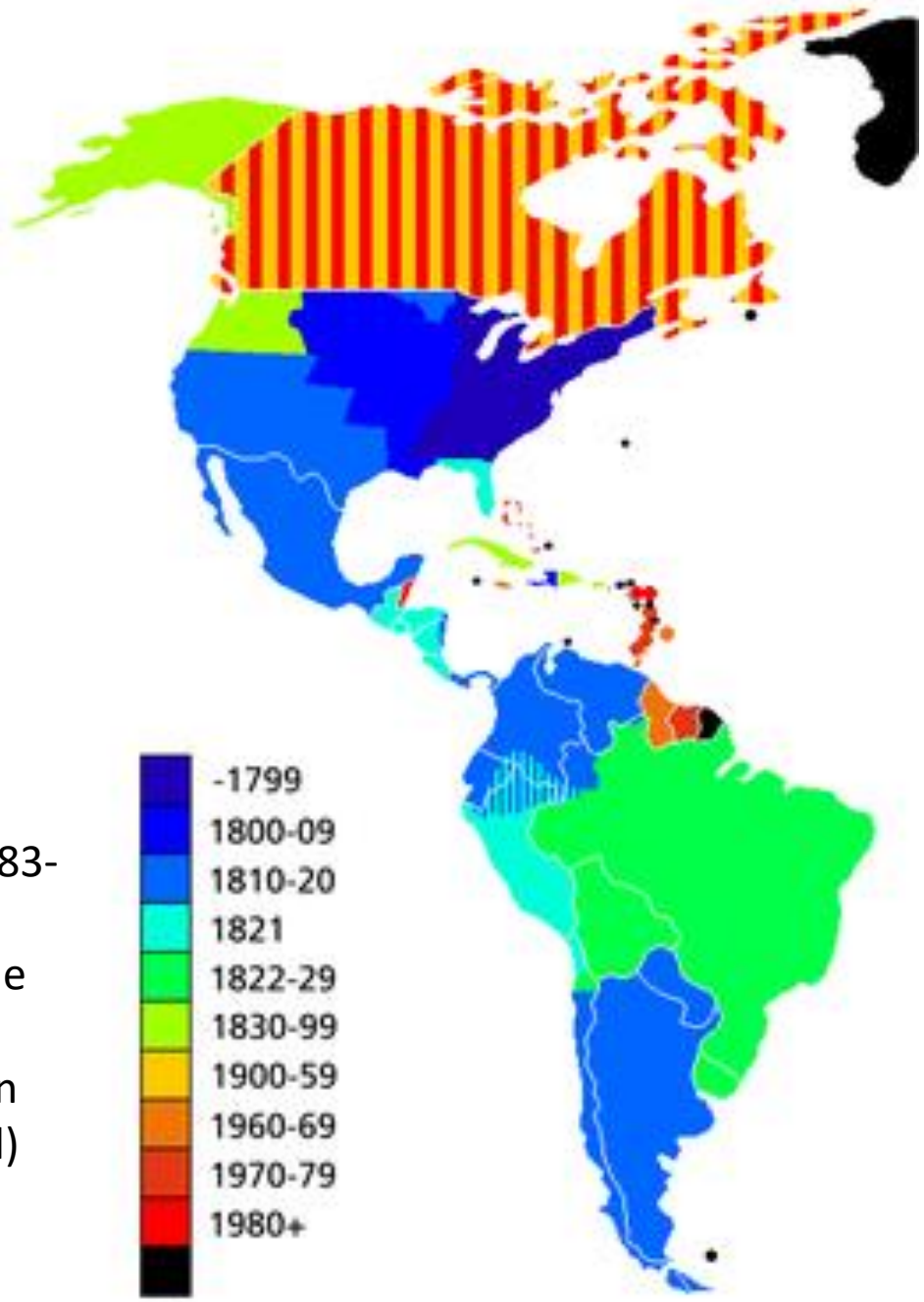

Dekolonisatie Amerika

- De slechte sociale structuur (elite versus massa) bleef ook na de onafhankelijkheid.

- Er was een feodale structuur: De organistatie is gebaseerd op persoonlijke banden, waarbij grondgebied en macht in handen zijn van een beperkte groep heren. Zij overheersen een massa boeren die de grond bewerkt en parasiteren op hun werk.

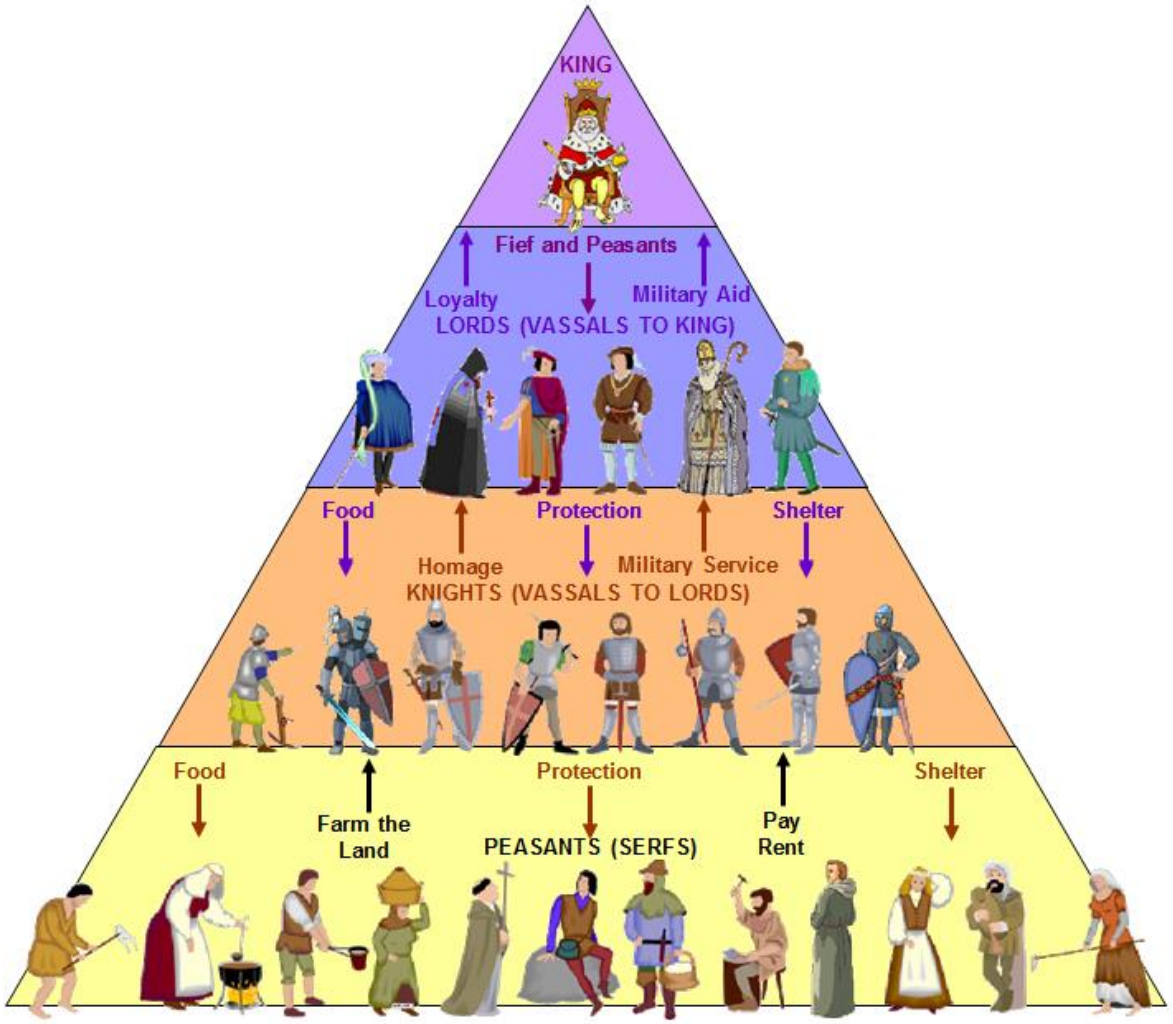

Na de onafhankelijkheid: veel strijd tussen verschillende partijen

- Progressieve mensen ← → conservatieve elites
- Aanhangers van Protectionisme ← → aanhangers van vrijhandel
- Aanhangers van centrale staat ← → aanhangers van federatieve staten

Machtstrijd leidde vaak tot dictaturen / junta's

Soms komen er ook machthebbers voor het volk aan de macht: populisme

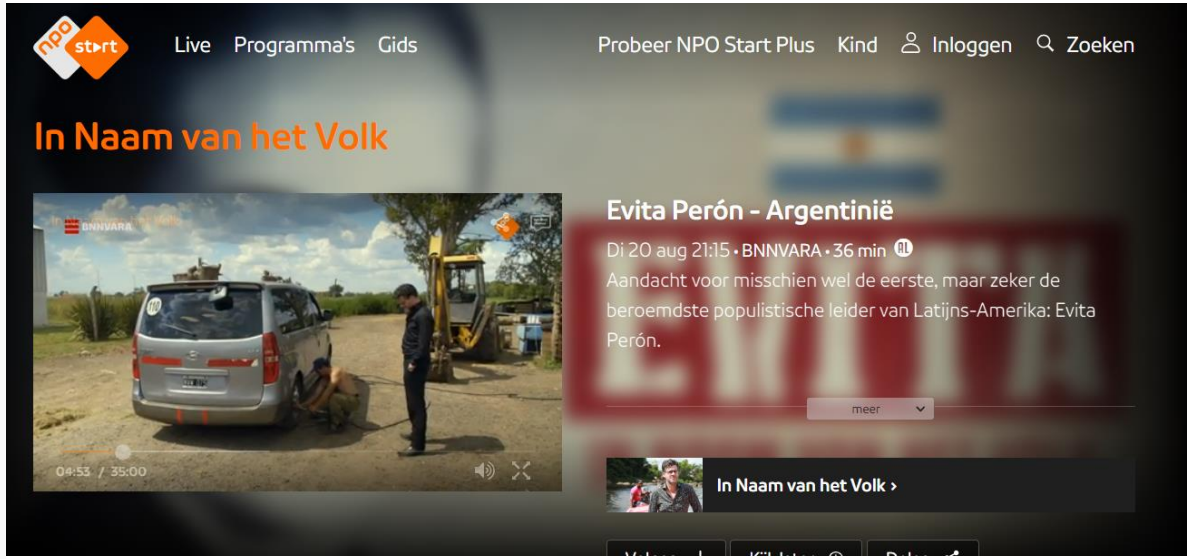

Vanaf: 08:00

Populisten: macht gebaseerd op:

- Charismatische leider
- Cliëntelisme → overheidsbaantjes aan vrienden → uitdijende overheidssector
- Het leger

In de jaren 80- van de 20e eeuw:

Neoliberalisme: Een zeer vrije economie (en wereldhandel). Privatiseringen. Minder sociale voorzieningen. De bankencrisis uit van 2008 vloeit er uit voort.

De lonen stijgen niet en de winsten wel – en wel hierom

De ook door sociaal-democraten hartstochtelijk ondersteunde neoliberale koers van de afgelopen decennia heeft de positie van werkenden aanzienlijk verzwakt. Werkgevers, aandeelhouders en andere financiële avonturiers zijn de lachende derde.

GROENE.NL

Nadat er steeds meer democratieën kwamen: Good governance, iets wat bij ons heel normaal is.

Hoewel…

‘Trump bedreigt getuigen in Oekraïne-zaak’

De Democratische voorzitter van de Inlichtencommissie van het Huis van Afgevaardigden, Adam Schiff, zegt dat president Trump getuigen in de Oekraïne-zaak bedreigt.

ANP 27 september 2019, 10:31

Haags stadsbestuur valt vanwege corruptieonderzoek naar wethouders: ‘Met Groep de Mos kunnen we niet integer zijn’

LIVE SPOEDDEBAT | Het Haagse college is gevallen. De drie coalitiepartijen VVD, D66 en GroenLinks breken met Groep de Mos. Dat laten de Haagse partijen zojuist weten. Reden is het corruptieonderzoek naar wethouders Richard de Mos en Rachid Guernaoui. Groep de Mos noemt de breuk ‘een politieke afrekening.’

Voor Trump en Johnson heiligt het doel alle middelen

Volgens Trump en Johnson zijn hun juridische problemen een wraakactie van politieke vijanden die de volkswil dwarsbomen, schrijft *Gideon Rachman*

Boris Johnson op bezoek bij koningin Elizabeth op 24 juli, waarbij ze hem vroeg een kabinet te vormen. Het Hooggerechtshof heeft intussen gevonnist dat hij in september het staatshoofd misleidde door haar

Land	Rang-nummer	Gemiddelde score	Vrije verkiezingen en verschillende partijen	Functioneren van de overheid	Interesse in en deelname bevolking aan de politiek	Hoe positief de bevolking tegenover democratie staat	Mate van vrijheid van de bevolking
Noorwegen	1	9,9	10,0	9,6	10,0	10,0	10,0
Nederland	10	8,9	9,6	8,6	8,9	8,1	9,4
België	26	7,9	9,6	8,2	5,6	6,9	9,4
Brazilië	44	7,4	9,6	7,5	4,4	6,3	9,1
Venezuela	100	5,1	5,3	4,3	5,6	4,4	5,9
China	144	3,0	0,0	4,6	3,9	5,0	1,5
Noord-Korea	167	1,1	0,0	2,5	1,7	1,3	0,0

FIGUUR **3.5** Mate van democratie volgens de democratie-index, 2014.

Land	Gemiddelde score	Vrijheid en invloed van burgers in de politiek	Politieke stabiliteit en afwezigheid van geweld	Effectiviteit van de overheid	Kwaliteit van het recht	Controle van corruptie
Nederland	8,4	8,2	7,1	8,7	9,0	9,0
België	7,6	7,8	6,4	7,8	8,0	8,1
Brazilië	4,9	5,8	5,0	4,7	4,8	4,2
China	4,1	1,9	4,1	5,7	4,3	4,3
Venezuela	2,4	2,9	3,3	2,5	1,2	2,2

FIGUUR 3.6 Rapportcijfers voor good governance volgens de Wereldbank, 2014.

Wat is corruptie?
Machtsmisbruik in het voordeel van de misbruikers zelf.

- Vriendjespolitiek (nepotisme)
- Omkopen
- Smeergeld
- Prijsafspraken

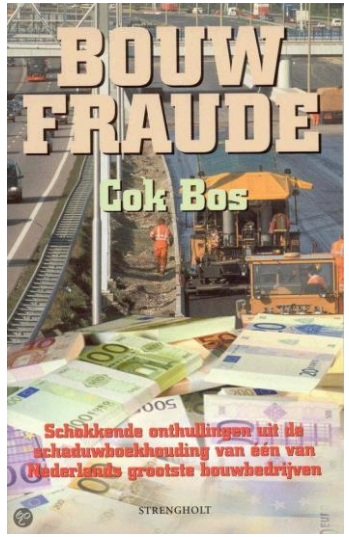

Failed of Fragile States Index (kaart 264C)

De 'Fragile States Index' is gebaseerd op een twaalftal sociale, economische en politieke indicatoren. Er is onder meer gelet op hoe hoog de bevolkingsdruk is, het aantal vluchtelingen, een eventuele economische terugval, afbraak van openbare dienstverlening, gewelds-uitbarstingen, aantasting van de mensenrechten.

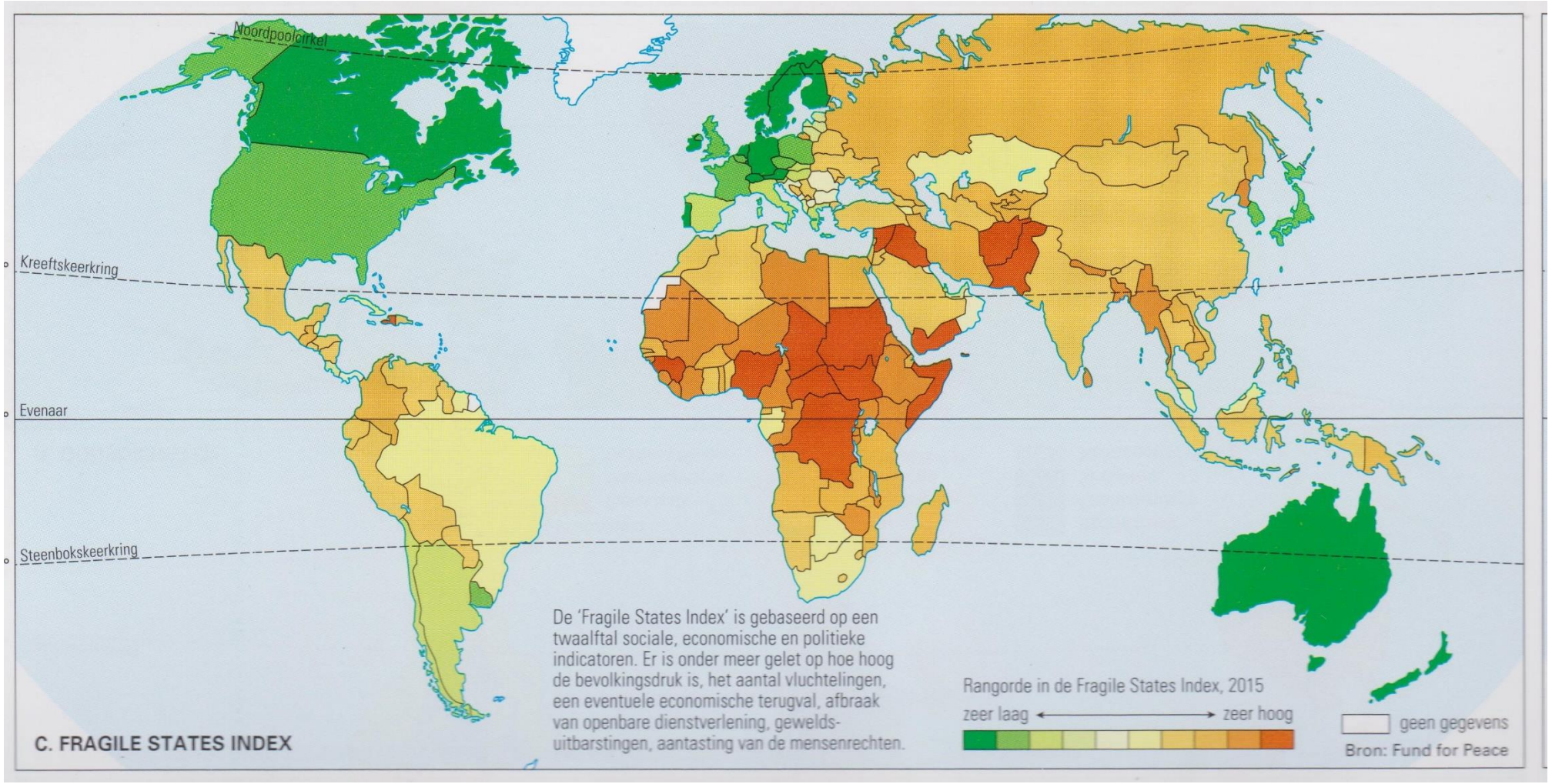

GB, blz. 267

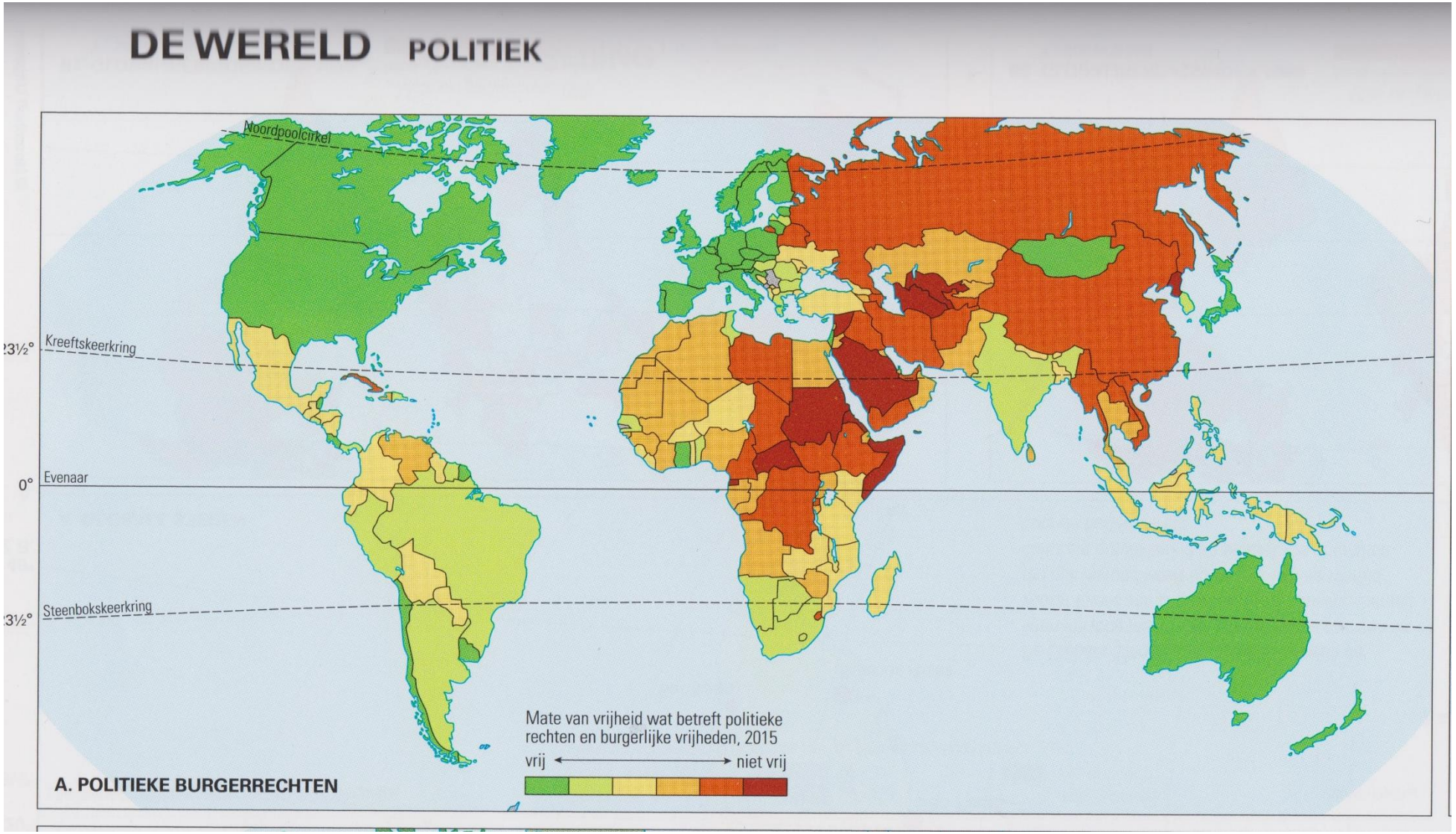
DE WERELD POLITIEK
Noordpoolcirkel
23½°
Kreeftskeerkring
0°
Evenaar
23½°
Steenbokskeerkring
Mate van vrijheid wat betreft politieke rechten en burgerlijke vrijheden, 2015
vrij
niet vrij
A. POLITIEKE BURGERRECHTEN

GB, blz. 267

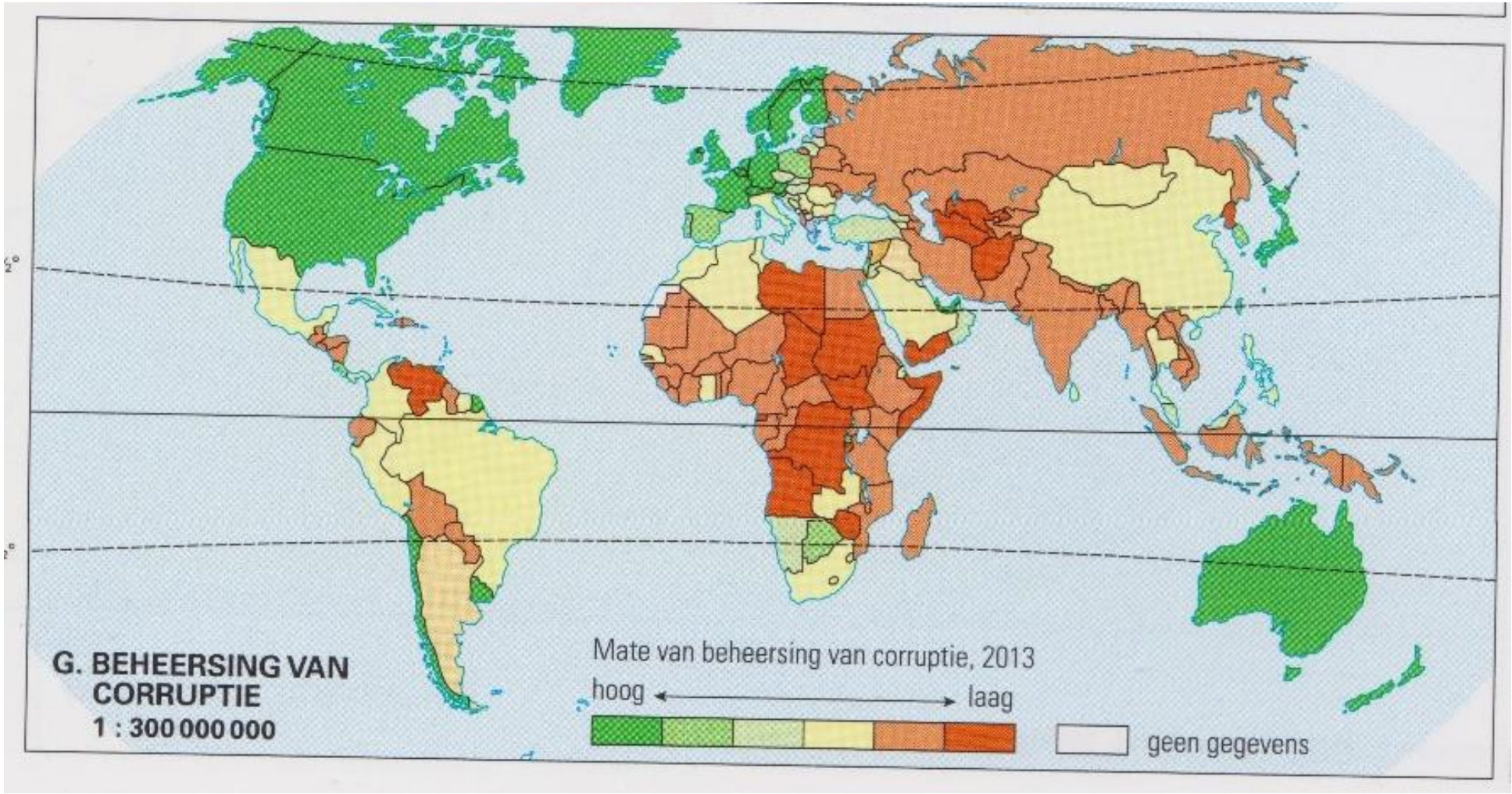
G. BEHEERSING VAN CORRUPTIE
1 : 300 000 000
Mate van beheersing van corruptie, 2013
hoog
laag
geen gegevens

GB, blz. 267

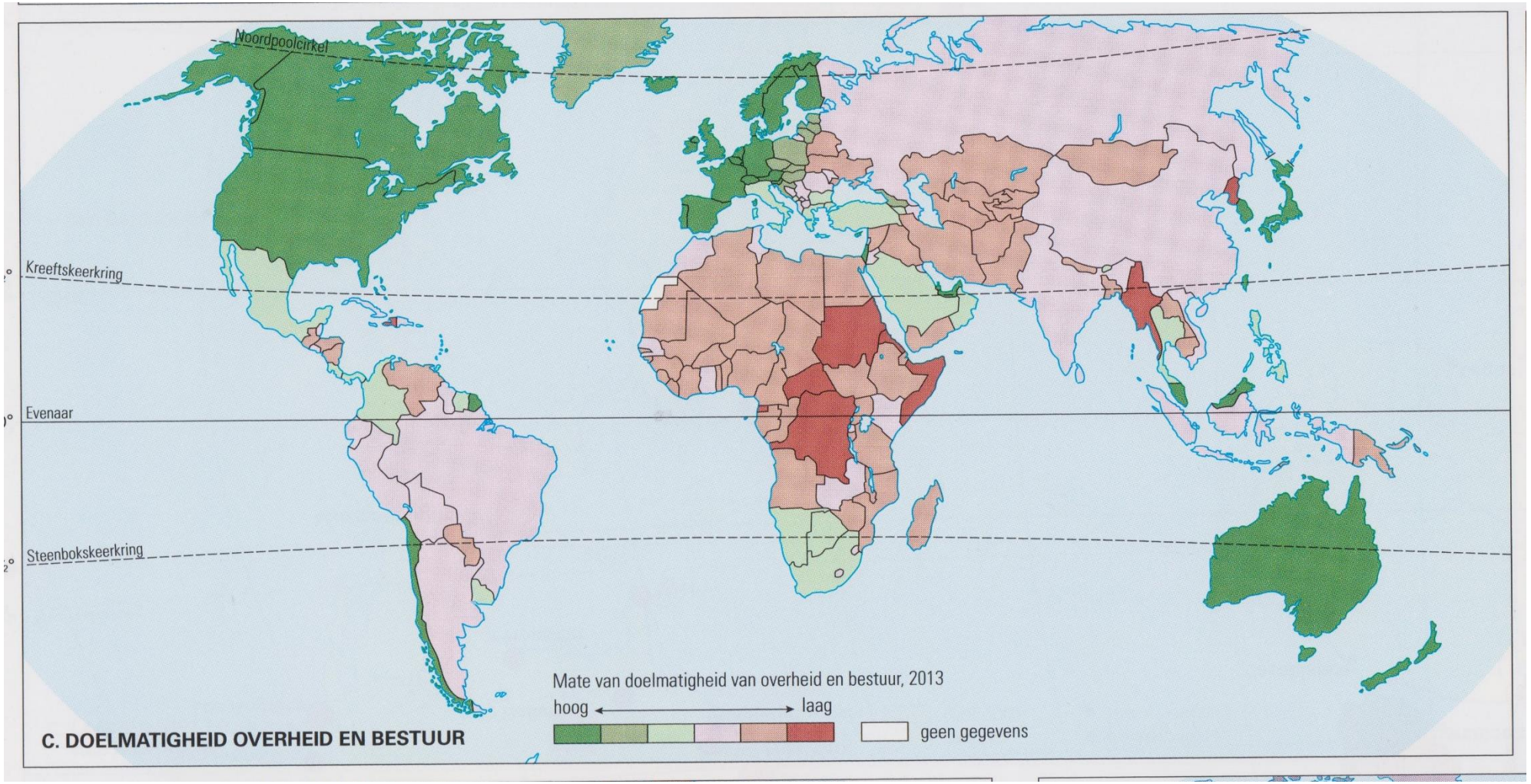
Noordpoolcirkel
Kreeftskeerkring
Evenaar
Steenbokskeerkring
Mate van doelmatigheid van overheid en bestuur, 2013
hoog
laag
geen gegevens
C. DOELMATIGHEID OVERHEID EN BESTUUR

GB, blz. 267

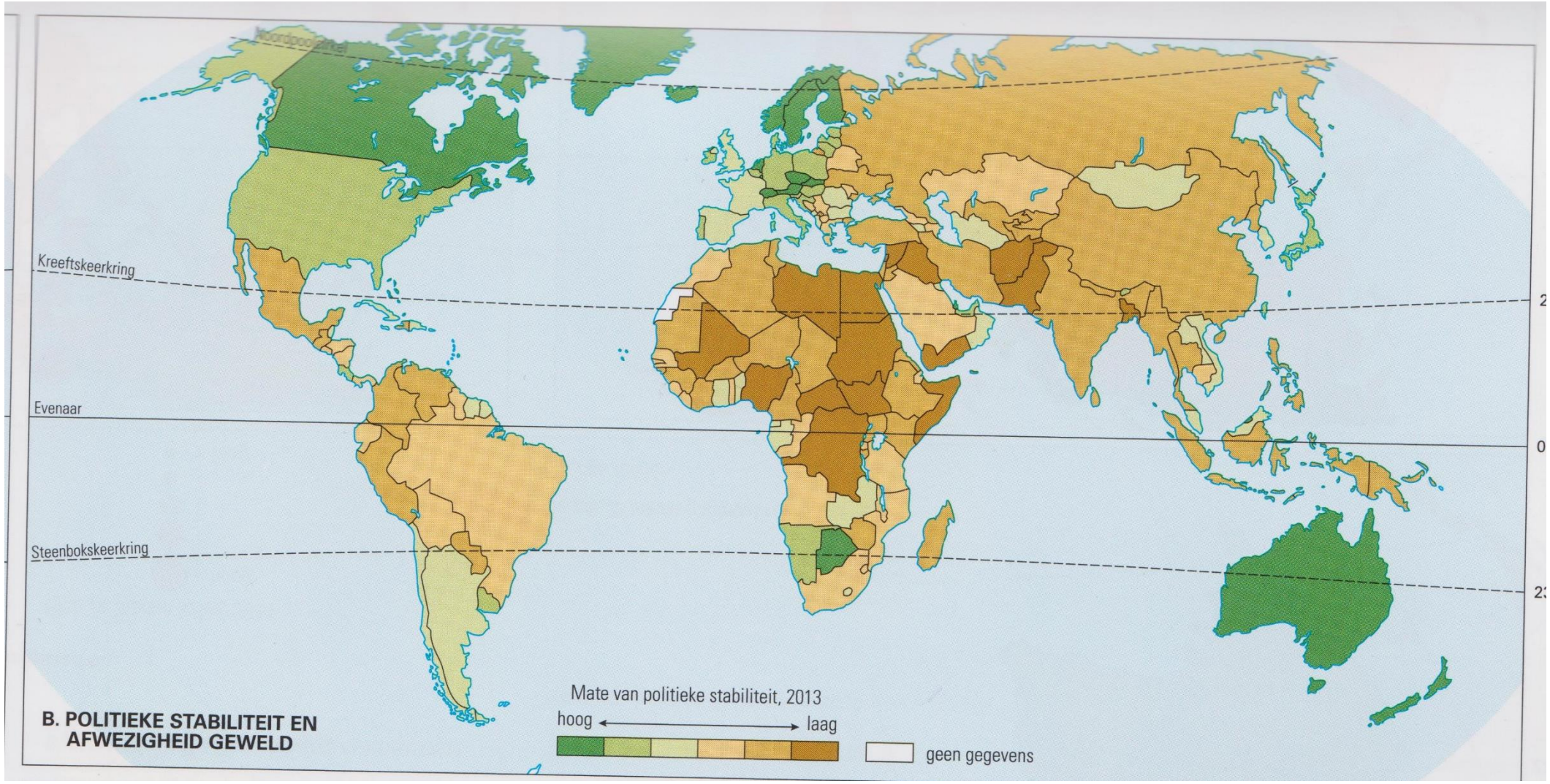
Kreeftskeerkring
Evenaar
Steenbokskeerkring
B. POLITIEKE STABILITEIT EN AFWEZIGHEID GEWELD
Mate van politieke stabiliteit, 2013
hoog
laag
geen gegevens

De laatste jaren

Lula was president van 2003 tot 2010. In die jaren voerde hij een sociaal beleid dat talrijke Brazilianen uit de armoede haalde. Hij is daarom nog steeds populair en stond in de peilingen op voorsprong. Maar:

Zijn running mate Fernando Haddad, oud-burgemeester van São Paulo, was de presidentskandidaat van de Arbeiderspartij.

01 september 2018 06:58
Laatste update: 01 september 2018 08:12

29

De voormalige president van Brazilië Luiz Inácio Lula da Silva mag niet meedoen met de presidentsverkiezingen in oktober. Het electoraal hof in Brazilië heeft daartoe besloten vanwege Lula's veroordeling voor corruptie.

Met Lula in gevangenis zakt Brazilië verder weg in een diep ravijn van zwakke democratische instituties

Jacco Smit 9 april 2018, 18:47

Braziliaanse oud-president Luiz Inacio 'Lula' da Silva, 7 april.

De laatste jaren

Dilma Vana Rousseff is een Braziliaans politica. Tussen 2011 en 2016 was zij de 36ste en tevens de eerste vrouwelijke president van Brazilië. Rousseff is aangesloten bij de Braziliaanse Arbeiderspartij en stond aan het hoofd van het kabinet-Rousseff. Haar regering eindigde door haar afzetting door de Braziliaanse Senaat vanwege beschuldigingen van corruptie en vriendjespolitiek.

Haddad verloor de verkiezingen van najaar 2018. Nu Jair Bolsonaro

Bolsonaro is racistisch, tegen homo’s en vrouwen en feitelijk ook tegen democratie. Criminaliteit en corruptie wil hij met keihard geweld aanpakken. De raspopulist wordt al de ‘tropische Trump’ genoemd en vergeleken met de Filipijnse president Rodrigo Duterte.

Bolsonaro, uitspraken:

- Hij vertelde “liever een verslaafde” als zoon zou hebben “dan een homo”. Homofoob zijn? “Daar ben ik trots op.” Hij wordt zelfs agressief: “Als ik twee mannen zie kussen op straat, zal ik ze slaan.”
- Tegen een collega-parlementslid zei hij in 2014: “Ik zal je niet verkrachten, want je bent te lelijk.”
- “Zwarten zijn dom en lui.”
- “Ik ben voor folteren, dat weet je. En de mensen zijn er ook voor.”
- “Verkiezingen zouden niets veranderen in dit land. Jammer genoeg zou er alleen maar verandering komen als er een burgeroorlog uitbreekt en we doen wat het militaire regime nagelaten heeft: 30.000 mensen doden. Geen probleem als er onschuldige mensen sterven.”

Verder:

- Tegen abortus maar sterilisatie van armlastigen is goed om armoede en criminaliteit te bestrijden.
- Staatsbedrijven worden geprivatiseerd
- Minder bureaucratie
- Minder belasting voor bedrijven
- Hij gelooft niet in klimaatverandering
- Amazonegebied: spoorwegen en mijnbouw
- Ruim baan voor akkerbouw, veeteelt en industrie
- Vergroting transparantie overheid
- Corruptie bestrijden

Er zijn natuurlijk meerdere redenen voor zijn opkomst, zoals

- de slechte economie in het land
- de politieke chaos en corruptie
- de hoge criminaliteit.

Die doen mensen snakken naar simpele oplossingen, zoals Bolsonaro die biedt.

Documentaire: In naam van het volk: Evo Morales, Bolivia

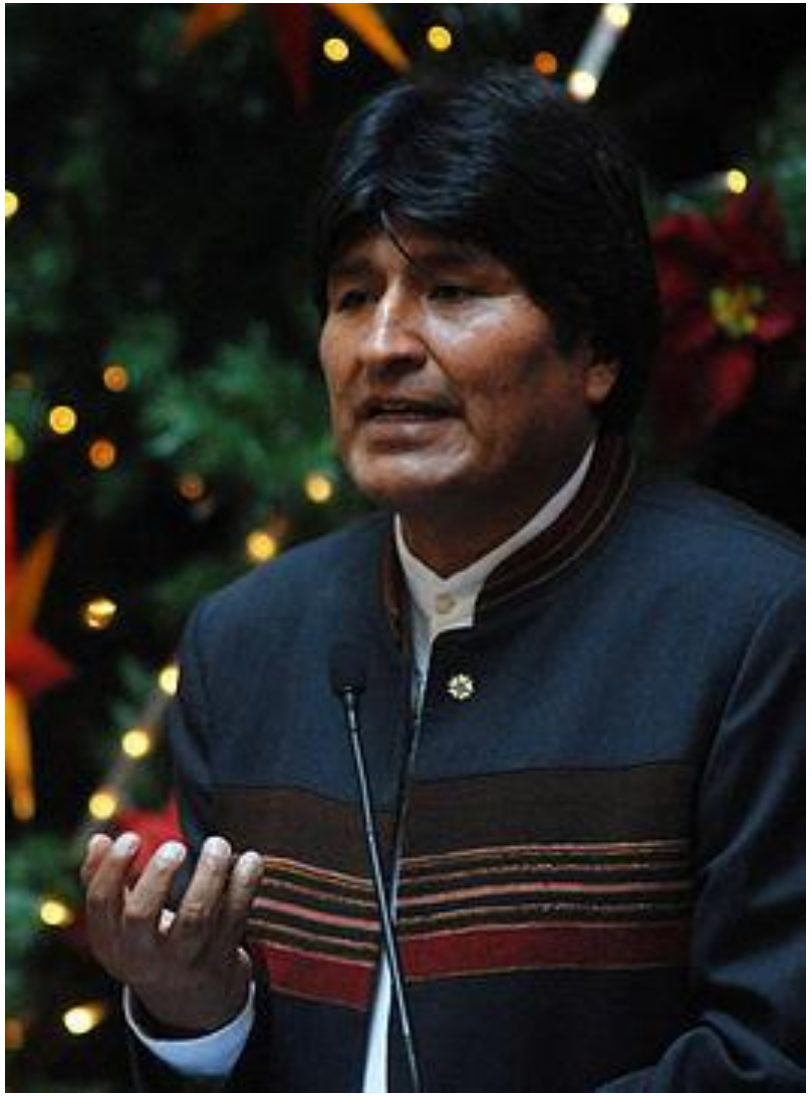

PERU
Cobija
PANDO
Puerto Heath
Riberalta
Lago Titicaca
La Paz
CORDILLERA REAL
YUNGAS
Rurrenabaque
EL BENI
BRAZIL
CHILE
ALTIPLANO
Oruro
Lago Poopo
Trinidad
Puerto Patino
Cochabamba
Salar de Uyuni
SANTA CRUZ
Potosí
Sucre
Santa Cruz
GRAN CHACO
Tarija
Villazon
Boyuibe
Robore
ARGENTINA
PARAGUAY

Documentaire: In naam van het volk: Evo Morales, Bolivia

In deze documentaire:

- armoede (moeder van verkoopster; oom van president, de gebouwen, de voorzieningen)
- onderdrukking door de regering (politie)
- informele sector (meisje verkoopt gelatine met room)
- zoutmeer en zoutwinning
- Etnische groepen

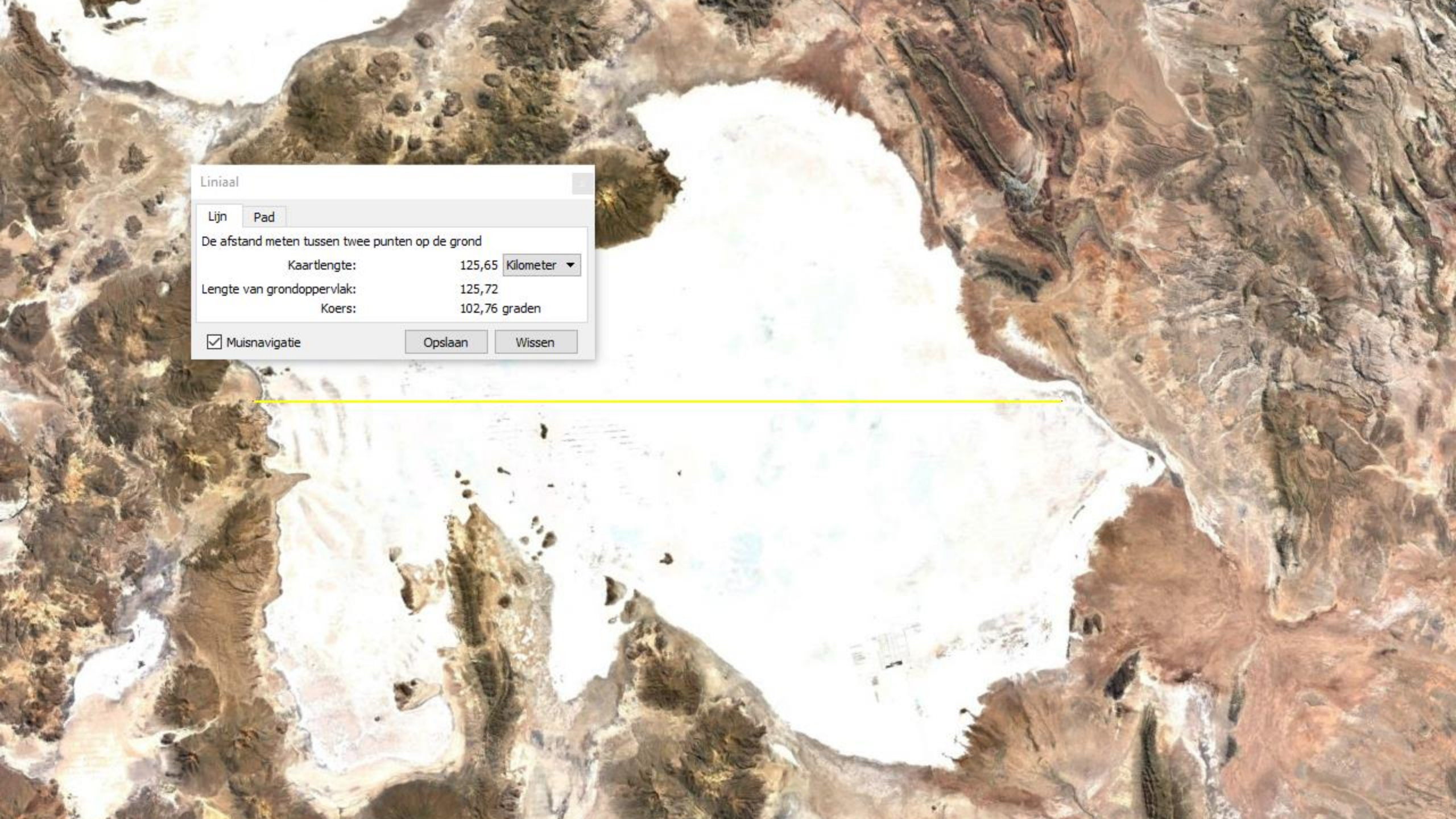
Liniaal
Lijn
Pad
De afstand meten tussen twee punten op de grond
Kaartlengte:
125,65
Kilometer
Lengte van grondoppervlak:
125,72
Koers:
102,76 graden
Muisnavigatie
Opslaan
Wissen

Salar de Uyuni

In deze documentaire:

- armoede (moeder van verkoopster; oom van president, de gebouwen, de voorzieningen)
- onderdrukking door de regering (politie)
- informele sector (meisje verkoopt gelatine met room)
- zoutmeer en zoutwinning
- Etnische groepen

Documentaire: In naam van het volk: Evo Morales, Bolivia

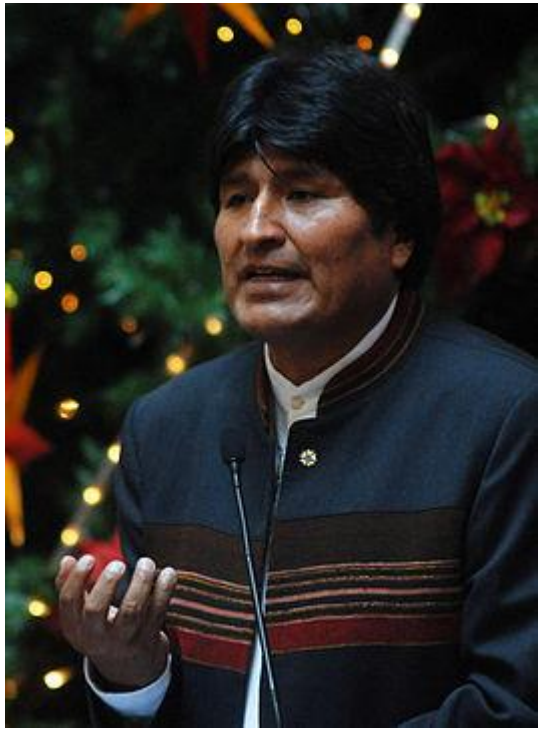

deVolkskrant

NIEUWS EVO MORALES

Definitief rapport over verkiezingen Bolivia: partij Morales rommelde met stemmen en uitslagen

In Bolivia zijn 'opzettelijke' en 'kwaadwillende' pogingen gedaan om de uitslag van de presidentsverkiezingen in oktober te laten uitvallen in het voordeel van Evo Morales. Dat staat een bijna honderd pagina's tellend rapport van de Organization of American States (OAS).

Redactie 5 december 2019, 7:51

deVolkskrant

NIEUWS EVO MORALES

Bolivia wil arrestatie oud-president Morales

De Boliviaanse interim-regering vaardigt de komende dagen een arrestatiebevel uit tegen voormalig president Evo Morales vanwege opruiing. Dat zegt interim-president Jeanine Áñez. Morales verblijft op dit moment in Argentinië waar hij deze week een vluchtelingenstatus heeft gekregen.

Redactie 15 december 2019, 5:13

Aan het bewind van Morales, die sinds 2006 de eerste inheemse president was van Bolivia, kwam een ruime maand geleden een einde. Hij verklaarde zichzelf tot winnaar van de presidentsverkiezingen van 20 oktober, waarna grote onrust in het land ontstond vanwege mogelijke fraude door Morales. Verschillende organisaties, waaronder de Organisatie van Amerikaanse Staten, constateerden onregelmatigheden bij de verkiezingen.

Morales legde op 10 november, onder meer onder druk van het leger, zijn functie neer. Twee dagen later vluchtte hij naar Mexico. De rechtse voormalig vicevoorzitter van de senaat Jeanine Áñez riep zichzelf vervolgens uit tot interim-president van Bolivia.

‘Hij kan terugkomen als hij dat wil. Hij is vertrokken omdat hij dat zelf wilde’, zei Áñez tegen journalisten. ‘Het arrestatiebevel zal in de komende dagen worden uitgevaardigd, we hebben al aangifte gedaan.’

deVolkskrant

NIEUWS VERKIEZINGEN BOLIVIA

Boliviaanse interim-president trekt zich terug uit verkiezingen

De Boliviaanse interim-president Jeanine Áñez heeft zich donderdag teruggetrokken als presidentskandidaat voor de verkiezingen in oktober. Dat maakte ze bekend in een videoboodschap. In de peilingen loopt de interim-presidente fors achter op Luis Arce, de kandidaat van de socialistische partij van oud-president Evo Morales.

Redactie 18 september 2020, 4:47

Áñez verklaarde dat zij zich terugtrekt vanwege het risico dat haar kandidatuur 'de democratische stemming over verschillende kandidaten verdeelt' en daarmee de MAS, de partij van Morales, in de kaart speelt. 'Als we ons niet verenigen, keert Morales terug en wint de dictatuur', zei de interim-president.

Áñez trad eind vorig jaar aan, nadat president Morales opstapte en het land ontvluchtte na beschuldigingen van verkiezingsfraude en weken van grootschalige protesten. Morales, die dertien jaar aan de macht was in het Zuid-Amerikaanse land, claimde de toenmalige verkiezingen te hebben gewonnen en eiste een vierde presidentstermijn.

Na een gespannen jaar keren de Bolivianen terug naar de MAS van Morales

Zijn achterban had het liefst Evo Morales zelf weer terug, maar die deed niet mee. Hij was het land uitgevlucht. Zondag stemden de Boliviaanse kiezers wel massaal op Morales' partij, en kozen zij zijn opvolger tot president. Die mag nu de rommel opruimen van een jaar van chaos.

Joost de Vries 19 oktober 2020, 21:46

'Als niet Evo, wie dan?' De tekst staat in sierlijke letters op de muur van een overdekt sportveld in de plaats Chimoré, centrum van El Trópico, het rurale hart van Evo Morales' Beweging naar Socialisme (MAS). Zondag gaven Bolivianen in verrassend vreedzame verkiezingen het antwoord: Morales' opvolger Luis Arce (57) mag het land leiden.

‘Het grote aantal MAS-stemmers is ook te verklaren doordat er nu een andere man aan het roer van de partij staat. Arce is een heel ander type dan Morales. Geen inheemse Boliviaan, geen man van het volk, meer middenklasse. Een gestudeerd man, hij was een populaire minister van Financiën en Economische Zaken. Wel een beetje een saaiig type, maar een strategische keuze van de partij. Hij spreekt mogelijk ook kiezers aan die zich niet meer thuisvoelden bij Morales.

Zie: https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/als-morales-straks-terugkeert-naar-bolivia-is-de-grote-vraag-welke-rol-daar-voor-hem-is-weggelegd~b468489e/

Startpagina van Microsoft Office | 22 resultaten voor 'uruguay' - Zo | (49) José Mujica armste - YouTub

https://www.youtube.com/results?search_query=José+Mujica+armste

YouTube NL

José Mujica armste

Home
Trending
Abonnementen

Bibliotheek
Geschiedenis
Je video's
Later bekijken
Gelikete video's

ABONNEMENTEN
NOS op 3
VARAgids
Browsen door kanalen

MEER VAN YOUTUBE
YouTube Premium
Films
Games

Jose Mujica: The Global Interview - BBC News
BBC News 105K weergaven • 5 jaar geleden
Uruguay's former President **Jose Mujica** answers questions sent into BBC News. This is the full interview. Subscribe to BBC News ...

President of Uruguay is Worth $1,800
The Young Turks 335K weergaven • 7 jaar geleden
"Some world leaders live in palaces. Some enjoy perks like having a discreet butler, a fleet of yachts or a wine cellar with vintage ...
Ondertiteling

Former Uruguayan President Jose Mujica on Latin America's past, future
CGTN America • 407 weergaven • 1 week geleden
Hispanic Heritage Month has been observed for decades which honors and discusses the history, culture, culture, and influence ...

Jose Mujica: 'I earn more than I need' - Talk to Al Jazeera
Al Jazeera English 779K weergaven • 6 jaar geleden
The man described as the world's 'poorest president' discusses Uruguay's move to legalise marijuana.

Typ hier om te zoeken

00:29
29-9-2020

0 50 100 km
0 50 100 mi
BRAZIL
ARG.
Uruguay
Río Cuareim
Artigas
Rivera
Salto
Tacuarembó
Paysandú
Embalse de Rincón del Bonete
Río Negro
Melo
Embalse de Paso de Palmar
Fray Bentos
Treinta y Tres
Durazno
Mercedes
Laguna Merín
San José
Florida
Cerro Catedral
Minas
Colonia
Las Piedras
Rocha
Maldonado
Río de la Plata
MONTEVIDEO
SOUTH ATLANTIC OCEAN
58
56
54
30
32
34

José Alberto Mujica Cordano

Geboren	20 mei 1935 Montevideo, Uruguay
Politieke partij	Frente Amplio
Partner	Lucía Topolansky
Beroep	Landbouwer, Politicus (president)
40e President van Uruguay	
Aangetreden	1 maart 2010
Einde termijn	1 maart 2015
Vicepresident(en)	Danilo Astori

De bijna tachtigjarige José 'Pepe' Mujica staat bekend als de armste president ter wereld: zeventig procent van zijn inkomen geeft hij weg.

Uruguay, geschiedenis kenmerkend voor Zuid-Amerika

- Begin 19e eeuw onafhankelijk (1825)
- Gevolgd door burgeroorlog tot 1870

President Generaal Fructuoso Rivera (president in jaren 30 en 40 van de 19e eeuw)

Tijdens zijn eerste termijn als president, roeide Rivera alle oorspronkelijke bewoners (de Charrúa) uit. Dit deed hij in 1831, toen de nog overgebleven leden van deze nomadenstam aanwezig waren bij een door hem georganiseerde bijeenkomst, nabij de beek Salsipuedes

Uruguay, geschiedenis kenmerkend voor Zuid-Amerika

- Na 1870 begint de bloeiperiode (‘Zwitserland van Zuid-Amerika’)
- Jaren 60 en 70 (20e eeuw) rechtse regering – protesten (met wapons) jongeren
- Tussen 1973 – 1985 leger aan de macht. Sinds begin jaren 80 democratisering.

Mujica was aanvankelijk actief in de Nationale Partij (Partido Nacional), maar werd vervolgens lid van de Tupamaros, een stadsguerrillabeweging in Uruguay. Deze groep was verantwoordelijk voor politieke ontvoeringen en bankovervallen in de jaren zestig en nam in 1969 korte tijd de macht over in Pando. Mujica werd vervolgens gearresteerd en werd onder het bewind van Jorge Pacheco Areco door een militair tribunaal veroordeeld wegens moord op een politieman. Hij werd vier keer aangehouden en behoorde in 1971 tot de gevangenen die uit de Punta Carretas-gevangenis wisten te ontsnappen. In 1972 werd hij weer gearresteerd. Hij zou gevangen zitten tot 1985, toen hij in het kader van een algemene amnestie werd vrijgelaten.

President van 2010-2015. Uruguay werd onder zijn leiding het eerste land ter wereld dat het gebruik, de productie en de distributie van cannabis heeft geregulariseerd en gereguleerd door de overheid.

Parlementsgebouw in Montevideo

Er is nu (2020) weer een president (Luis Alberto Lacalle Pou) aan de macht van de rechtse Nationale Partij. Deze partij was altijd de partij van de plattelandsbelangen, vooral die van de landeigenaren, tegenover de stedelijke belangen (Montevideo) van de Coloradopartij.

EC
npo

Ik voel me vrij als ik op het land werk.

Druk op Esc om het volledige scherm af te sluiten
Omdat ik veel tijd over had in de jaren
dat ik in de gevangenis zat...

...heb ik veel zelfonderzoek gedaan.

JOYAS
We zagen het land afglijden
naar een dictatuur.

We voerden bepaalde illegale
bewapende operaties uit...

...om onze politieke doelen te bereiken.

Druk op Esc om het volledige scherm af te sluiten

...om onze politieke doelen te bereiken.

We waren geen guerrillastrijders, maar
eerder 'n bewapende politieke beweging.

We worden gedomineerd
door 'n kapitalistische cultuur.

Iedereen moet steeds meer verdienen,
spullen vergaren.

Om het kapitalisme in stand te houden...

...moet iedereen z'n hele leven lang
geld uitgeven...

...en verdienen, uitgeven, verdienen
en maar blijven uitgeven.

Dat is goed voor het kapitalisme,
maar niet voor het menselijk geluk.

We moeten leren om bescheiden
en fatsoenlijk te leven.

We hoeven niet alle spullen
weg te doen...

...maar we moeten geen slaaf worden
van onze spullen.

Want in wezen zijn onze dierbaren
het allerbelangrijkst voor ons.

Daar moeten we onze tijd in steken.

Wie geen tijd heeft voor zijn dierbaren,
zal nooit gelukkig worden.

We zitten midden in een debat
over de mislukte oorlog tegen drugs.

Het is gevaarlijk om te wachten
op een internationale consensus.

Uruguay heeft een van de meest
progressieve regeringen van de regio.

Druk op Esc om het volledige scherm af te sluiten
Na de legalisatie van abortus
en het homohuwelijk...

Druk op Esc om het volledige scherm af te sluiten
...zullen we door deze wet wederom
pionierswerk verrichten in Latijns-Amerika.

President Mujica verklaart hiermee
de drugsmaffia de oorlog.

Ja, dat ook. We stimuleren het gebruik
van marihuana niet, integendeel.

SALA
Dr. JUAN ANDRES RAMIREZ
MCMLXIV
Het leven heeft genoeg te bieden,
waar je je helemaal in kan verliezen.

Druk op Esc om het volledige scherm af te sluiten
DR. JUAN ANDRES RAMIREZ
MCMLXIV
Daar heb je geen psychotrope middelen
voor nodig.

Er moet over gepraat worden.

SALA
Dr. JUAN ANDRES RAMIREZ
MCMLXIV
Daarom vertel ik jonge mensen
dat liefde het mooiste in het leven is.

SALA
Dr. JUAN ANDRES RAMIREZ
MLXIV
Daar kun je je helemaal in verliezen.

SALA
Dr. JUAN ANDRES RAMIREZ
Die middelen zijn alleen maar
een ontsnapping.

Is José 'Pepe' Mujica een neo-populist of een socialistische filosoof?

Populisten:

- Geven versimpelde oplossingen
- Zijn tegen de elite
- Hebben een charismatische leider
- Cliëntelisme → overheidsbaantjes aan vrienden → uitdijende overheidssector
- Soms: steun van het leger

Par. 2.4. Cultuur en etniciteit

- Inwoners van Zuid-Amerika: Latino’s. Kenmerk: smeltkroes

2.4 Cultuur en etniciteit

Deelvragen

10 Wat kenmerkt en verklaart de grote etnische diversiteit?
11 Welke rol spelen de raciale en etnische verschillen in de geringe sociale mobiliteit in de samenleving?
12 Wat is het belang van het onderwijs voor de ontwikkeling van achtergestelde etnische groepen?

Par. 2.4. Cultuur en etniciteit

- Inwoners van Zuid-Amerika: Latino’s. Kenmerk: smeltkroes

Etniciteit: Kenmerken van mensen waardoor deze zich een groep voelen. Zit dicht tegen volk of ras aan.

Om welke kenmerken gaat het?

- Horend bij hetzelfde volk / stam
- Religie
- Taal
- Geschiedenis
- Culturele kenmerken

Vermenging van Indianen en blanken: mestizering
Men neemt ook elkaars cultuur over.

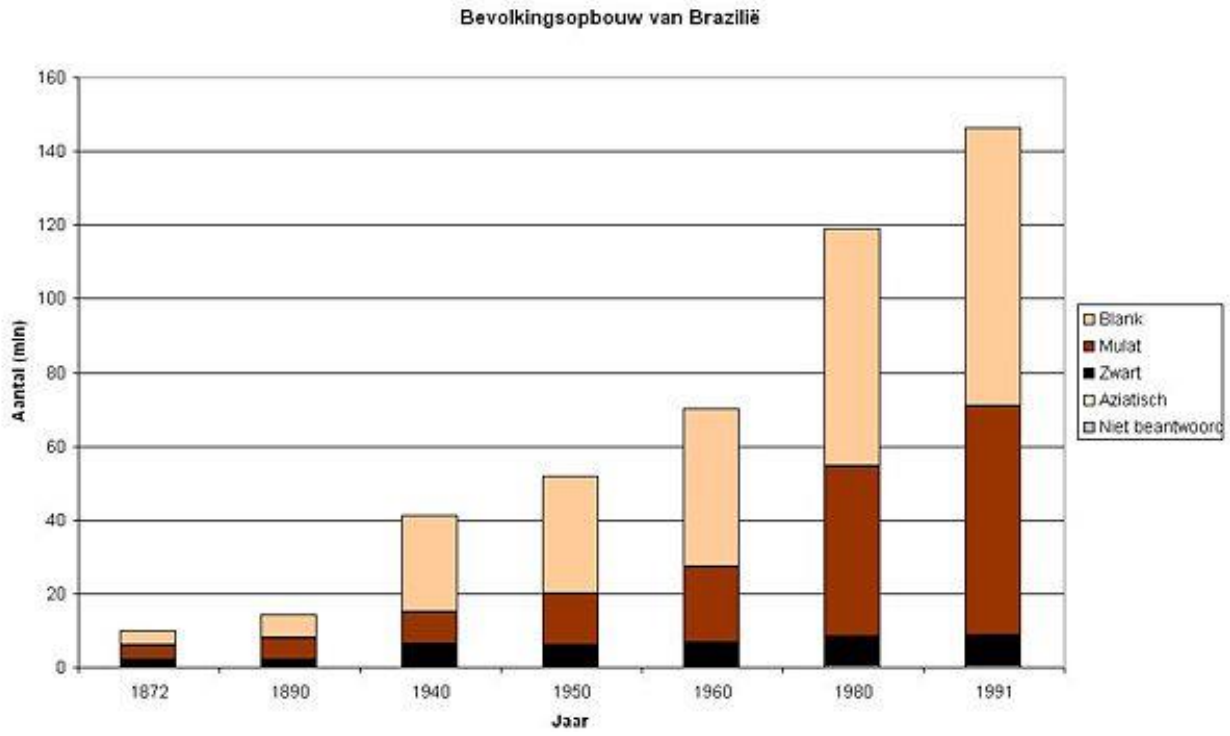

Mulat: nakomeling van een blanke en een zwarte

Vermenging zwarten en Indianen: Zambo’s

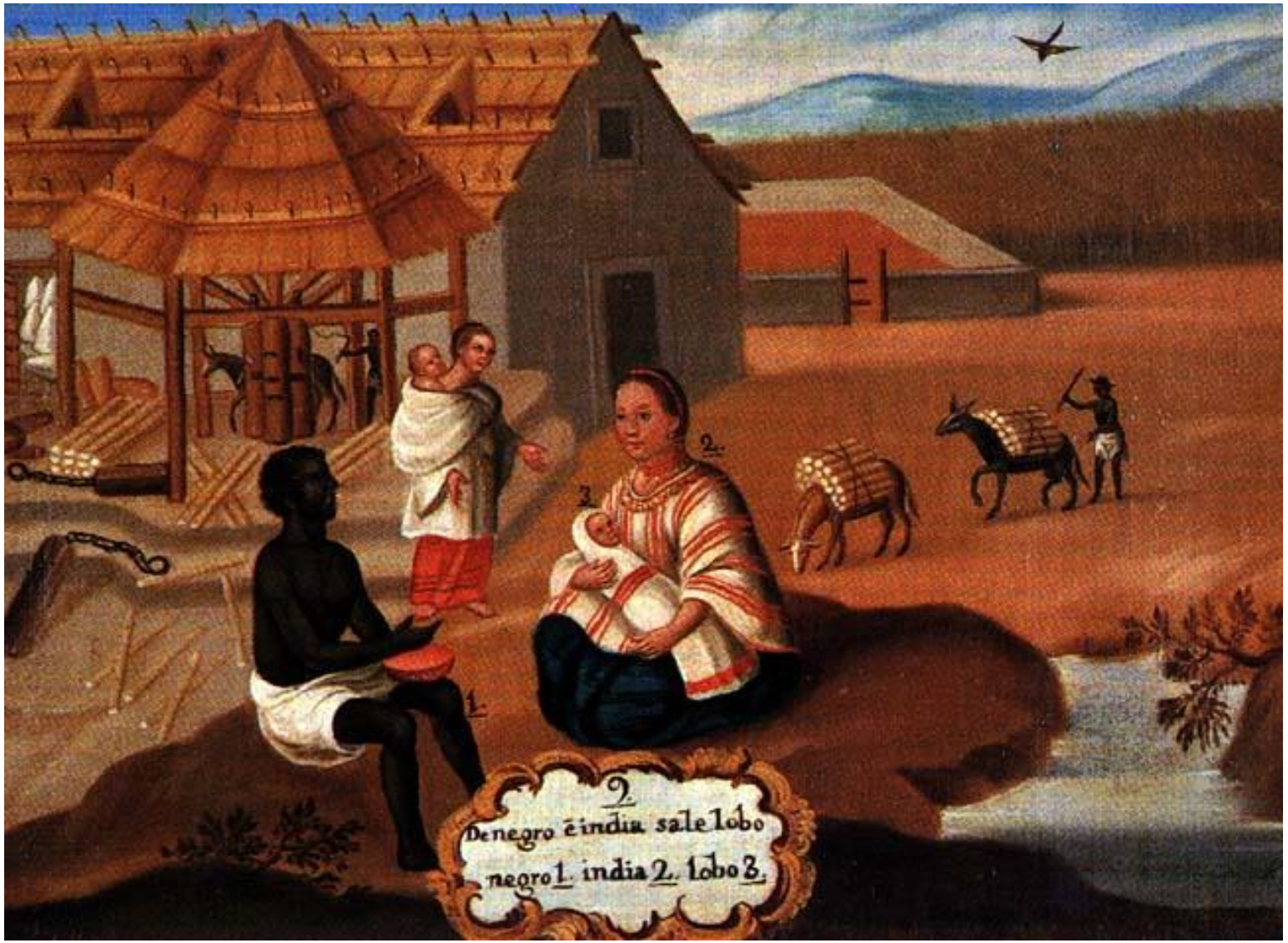

Lobo = Mexicaans
synoniem voor Zambo

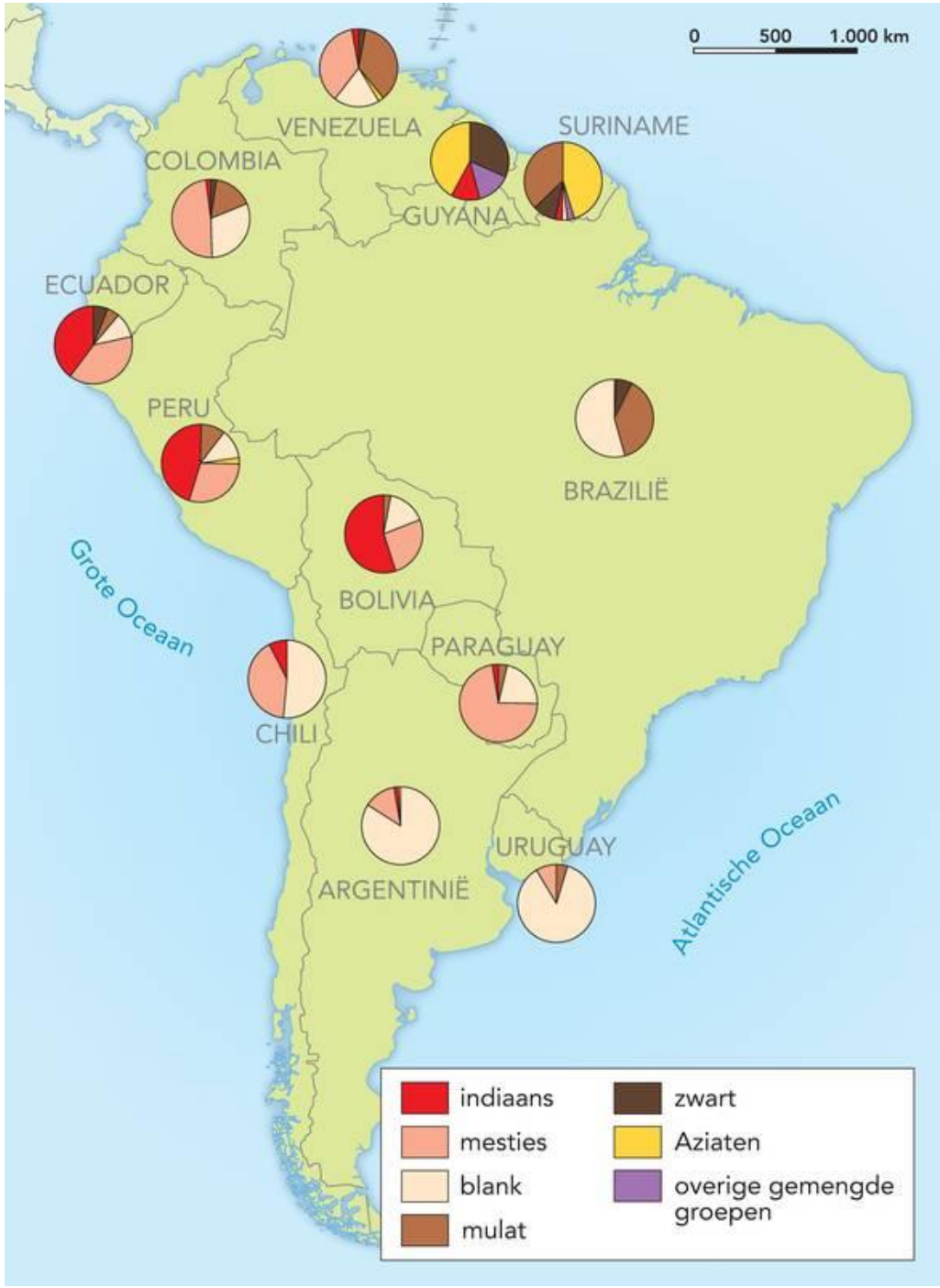
0 500 1.000 km
VENEZUELA
SURINAME
COLOMBIA
GUYANA
ECUADOR
PERU
BRAZILIË
BOLIVIA
Grote Oceaan
PARAGUAY
CHILI
URUGUAY
ARGENTINIË
Atlantische Oceaan
indiaans
mesties
blank
mulat
zwart
Aziaten
overige gemengde groepen

Culturele diversiteit

Etniciteit: een groep mensen heeft dezelfde afkomst, cultuur, geschiedenis en gewoonten

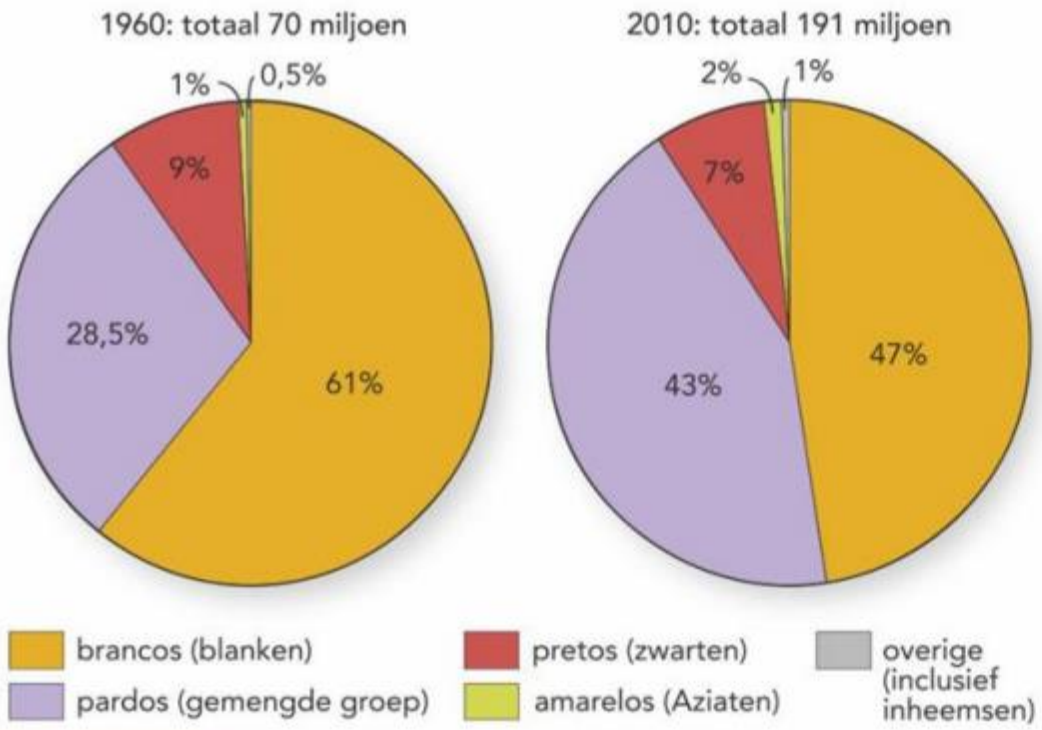

FIGUUR 3.7 Bevolkingsgroepen Brazilië, 1960 en 2010.

Par. 3.2 Bevolking, cultuur en demografie

De lingua franca

De op één na meest gesproken taal

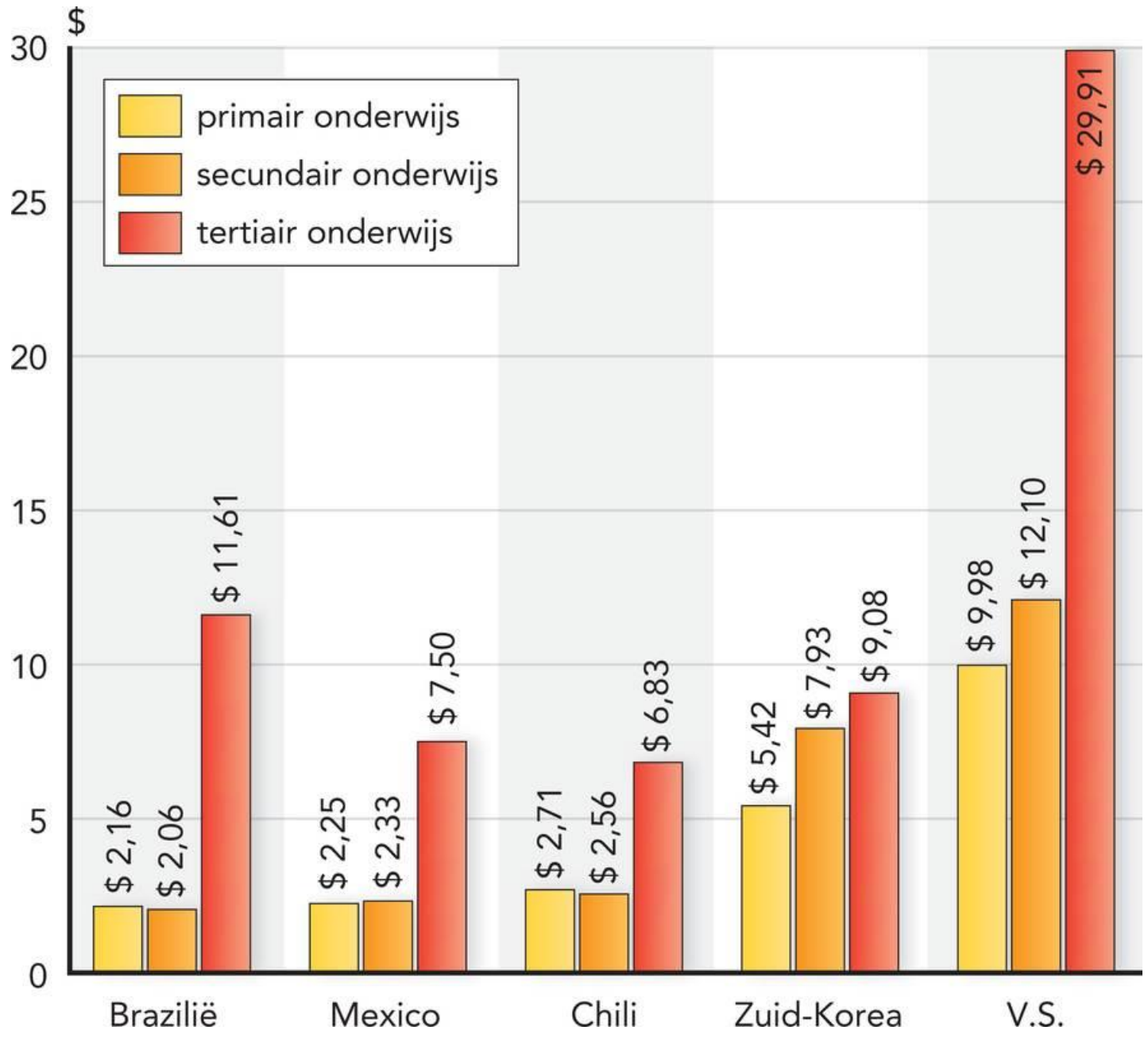

Overheidsuitgaven / leerling 2011

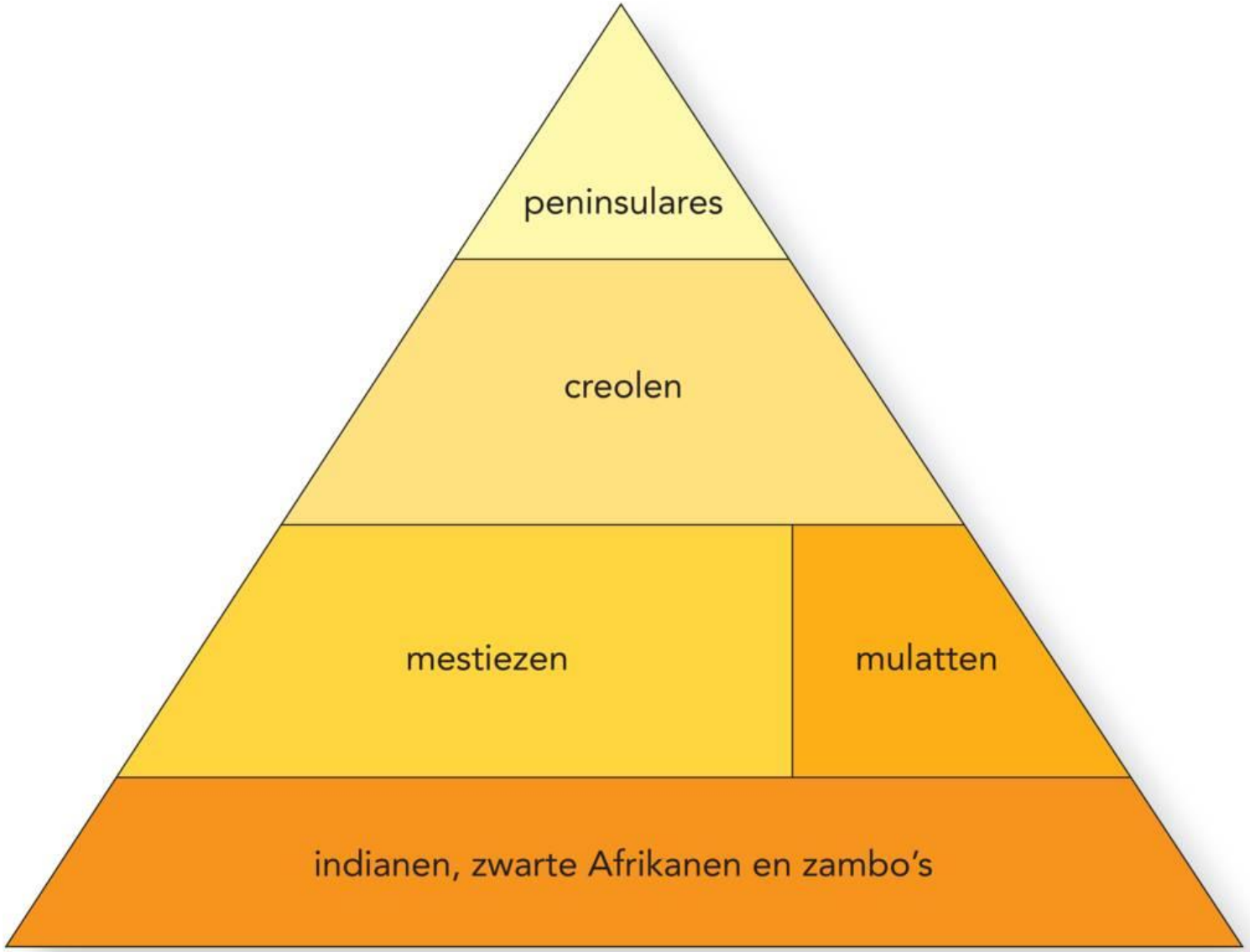

Sociale hiërarchie tijdens en na de koloniale periode

Officieel is er gelijkheid, maar (net zoals in bijv. de VS) zijn er sociale verschillen.

Een rechter

Studenten